

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07312

DI FERTE STRUNE

Shike Driz

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פּוֹדֵי אֶת
הַיְּמִינִים
וְהַיְּמִינִים
וְהַיְּמִינִים

די
עיקר
המאמר

מאי 1969

אַטש שוואכער און שוואכער עס ווערן די אויגן
און אַפשיידן ווערט שווערער דאָס בלויע פון גרוי,
וועל איך ניט אופהערן, וועל איך ניט מיד ווערן
זוכן די נאָדל אין אַ סקידע מיט שטרוי...

התורה והמצוות

התורה והמצוות

איך, מענטשן

קאָטש איך האָב קיין דראטווע
און קיין פּיצל לעדער,
ניט קיין פּאפּ און ניט קיין פּלעקל,
כּוץ א טינט און פּעדער, —
דאָך וואָלט איך, דאָך וואָלט איך
גענומען מיין קאַיאָר,
און אופגענייט איך וואָלט פון אים
מעשטעלעך א פּאַר.

זאָל א קינד, וואָס קאָן שוין גיין
און קאָן שוין עפעס זאָגן,
אף די ליפּן מיין גוטמאַרגן
איך אנטקעגנטראָגן.

כאָטש איך האָב קיין שערל,
וואָס האָט די ווערט א דרייער,
ניט קיין צייץ און ניט קיין פּאַדעם,
כּוץ א שטיקל בלייער, —
דאָך וואָלט איך, דאָך וואָלט איך
קיין רעגע ניט געטראכט,
פאר דעם קליינווארג פון מיין טאָג
קאָפּטעלעך געמאכט.

זאָל אַ מאַמע שוין אינײַנעם
מיט איר קינד געבענטשטן
אף די הענט ארומטראָגן
מיין גוטעלעך פאר מענטשן.

כאַטש כ'האַב ניט קיין וואָלנס,
וואָס זאָל אף עפעס טויגן,
ניט קיין זינד און ניט קיין פּלױש,
כױז פּאַפּיר אַ בױגן, —
דאָך וואָלט איך, דאָך וואָלט איך
גענומען מיין פּאַרנאַכט
און פון אים אַ טשיפּעקל,
אַ ציאַצקעלע געמאַכט.

זאָלן קינדער שוין אין פּרײַדן,
אין דער ווייט צי נאָענט,
שטענדיק אייך אַנטקעגנטראָגן
מיין האַרציקן גוט־אַױונט.

ניט איך וויין און ניט איך לאך

אַל זיין די טרער
די הייסע געבענטשט, —
א מענטש
דארף זיין א מענטש!

נאָר מינע אויגן —
א טרוקענער דנאָ;
קיין איינציקע טרער
איז ניטאָ.

זאָל זיין דאָס לאַכן
דאָס געזונטע געבענטשט, —
א מענטש
דארף זיין א מענטש!

האָט אָבער געטראָפֿן
מיט מיר אזא זאך,
אז ניט איך וויין
און ניט איך לאַך.

1948

מיינע קווייטן

אנאכט, ווען מע זעט ניט קיין פונק אין
די שטיבער,
וועגן זיי, וועגן די קווייטן, טראכט איך
איבער;

און טויזנט מאָל צום פענצטער לויף איך צו
און געפין זיך אף דער עלטער ניט קיין רון.

איך האָב מוירע, אז עמעצער, בעקיוון,
וועט צעטרעטן זיי אין גאַרטן מיט א שטיוול...

צי אן אויסוואַרף מיט א מינעסן זידל'וואָרט
וועט גאָר איבערשרעקן מיינע קווייטן דאָרט...

קאָנען זיי, כאָלילע, דאָס קוועקזילבער צעשיטן,
קאָנען זיי, כאָלילע, די זאפטן ניט פארהיטן,

די דינע רייכעס, די צארטע פארבן
און קאָנען, ניט פאר אונדז געדאכט,
כאָלילע שטארבן...

היינט אָדער מאָרגן, די שאָ קאָן דאָך קומען,
דערלאנגען א קוויטל און מאָנען די בלומען —

איז וואָס וועל איך ענטפערן, וואָס וועל
איך זאָגן?
עס האָט זיי א דונער, א האָגל דערשלאָגן?

כ'האָב שלעכט זיי געהיט? פארשפילט
זיי אין קאָרטן?
צי עפשער פארשיקערט די קווייטן פון
גאָרטן?..

באנאכט, ווען מע זעט ניט קיין פונק אין
די שטיבער,
וועגן זיי, וועגן די קווייטן, טראכט אײך
איבער;

און טויזנט מאָל צום פענצטער לויף איך צו
און געפין זיך אה דער עלטער ניט קיין רן.

1962

דער לערער

ט זע איך א ווינטער-פרימאָרגן,
א דאָרף, ווי א קניילעכל וואָל,
און זיך מיט א פעקעלע העפטן
אינדערמיט פון א ליכטיקן טאָל.

פריש געפאלענע שנייען.
ביימער אין פראַסטיקן צווייט.
איך טרעט אין די גריבעלעך גרייטע
פון מיין לערערס געמאָסטענע טרייט.

דאכט זיך מיר בא הנינטיקן טאָג,
ווען ס'זינען שוין גראַ מינע האָר,
אז איך גיי אים שוין נאָך אָט אזוי
גאנצע זעכציק יאָר.

1962

יוגנט

יינמאָל, איינמאָל אין א לעבן
ווערסטו, יוגנט, אונדז געגעבן
מיט דיין לאכן, מיט דיין וויינען,
מיט די אלע זיבן קיינען;
מיט דיין זאפרען, מיט דיין קימל,
מיט דיין וויינען, אפן הימל,
מיט דיין מאָרגן, מיט דיין איצטער,
מיט דיין טאפן אינדערפינצטער,
מיט דעם ציטער פאר דעם גליק
און דיין וועלן כאפן צוריק.

1938

דער ערשטער שניי

שניי איז אויסגעפאלן היינט
א קלאָרער און א ציכטיקער,
ווייזט זיך אויס — די גאנצע וועלט
איז פריילעכער און ליכטיקער.

איך עפן אור מיין ברייטע טיר
און טראכט, צי גיין, צי ניין.
צי זאל ער ליגן נאך א שאַ,
דער שניי, ווי שפיגל ריין.

נאָר פלוצעם טוט א טיר א סקריפּ
און אומריינס טוט א פלויך,
און ס'לויפט א כאזער דורך פארביי
און טרעט מיין שניי — מיין פוך...

ווער איך ביין און אויסער זיך
און מיין פארדראָס איז גרויס, —
ווייל שטענדיק צווישן יאָ און ניין
כאפט א כאזער אויס.

1965

שטיל, שטיל, שטיל

עטרונקען, געזשומעט
שוין איבערגענוג.
באגלייט זשע מיד, כאווער,
צום קיעווער צוג.
דאָרט, בא מיין מאמען,
געבליבן מיין שפיל,
וואָס הייסט בא די קינדער
שטיף,
שטיף,
שטיף.

כ'וועל לאָזן אין דרויסן
מיין קלומעק מיט זינד,
כ'וועל בעטן די מאמע
פארוויגן איר קינד;
פארוויגן, ווי דעמלט,
אין יענער-אָ שפיל,
וואָס הייסט בא די קינדער
שטיף,
שטיף,
שטיף.

פארטאָג וועט מיין כאַלעם
אנטרינען ווי נעפל

און לאָזן צוקאָפּנס
א וויניקן עפּל
און ווינטשן א זירגעזונט,
געענדיקט די שפּיל...
באגלייט זשע מיד, כאווער,
שטיף,
שטיף,
שטיף.

1964

מענטשן דערציילן

|| ען מע האָט מיך פארפּוצט אין א מאַנישקע
מיט א שניפּס
און זי, די קאלע מַינע, אין איר ווייט־
געפּאלדעט קלייד,
האָט אין אונדזערע אויגן — דערציילן
מענטשן —
געשניגט און געלויכטן א יאם מיט פּרייד.

ווען די מעשענע טאצן און די הילצערנע
פלייטן
האָבן אונדז פון דער כּופּע געפירט צוריק,
האָט אין אונדזערע אויגן — דערציילן
מענטשן —
געשניגט און געלויכטן א יאם מיט גליק.

און שפעטער מיט יאָרן, ווען איך און
מיין ווייב
האָבן שוין ארויסבאגלייט אונדזער קינד
פונעם טויער,
האָבן מענטשן געזען אין אונדזערע אויגן
א יאם מיט טרויער.

הינט ויץ איך באם יאם און איך ווארט
— אף א בריוו —

א טאטע פון קינדער און א זידע א גרויער —
און קוק זיך איין אין דער בלויער טיף
פון א יאם פול פרייד,
פון א יאם פול גליק,
פון א יאם פול טרויער.

1964

צו מיין קינד

באם שווארצן יאם
האָט מיר דערציילט
די ווייסע מעווע,
וואָס שוועבט אין לופט,
אז דער יאם אליין
איז מיר מעקאנע
מיט מיין גילדן פישעלע,
וואָס ליגט און שלאָפט.

באם שווארצן יאם
עס גרינען סעדער
און בלומען פרעכטיקע
דאָרט וואַקסן אויס,
נאָר יעדעס בלעטל
איז מיר מעקאנע,
וואָס ס'וואַקסט באַ מיר
אזא מיין רויז.

באם שווארצן יאם
פיל קלאָרע קוואַלן,
נאָר מיר האָט איינגערוימט
בעסאָר דער ווינט,

אז ס'איז ניטאָ
אזא מין קוועלכל,
וואָס פלאַפלט פריילעכער,
ווי דו, מיין קינד!

1964

מיין שענסטע ליד

ד, ווען מעקויעם זאָל ווערן מיין ווילן:
אָזערעם צוויי וואָלטן זיין מינע בריילן.

א וואָלקן א בלויער וואָלט א העמד מיר
געשיקט —
א העמד אי פון זון, אי פון רעגן געשטריקט.

דער וואלד וואָלט א דעמבל געשענקט
פאר א שטעקן —
שפאן איך די וועלט אויס פון אלע פיר עקן.

ניי איך און גיי און דערזע א געצעלט,
זיצט דאָרט א טויב און זי ציטערט פאר קעלט.

צעהאק איך מיין שטעקן, כאַטש ער איז
מיר טייער,
און צעלייג אפן פריפעטשיק טייקעף א
פייער —

ווארעם זיך, טינבעלע, רייכער זיך, קוימען!
דערזע איך א פעלד מיט פארדאָרבענע זוימען,

נעם איך מיין העמדל, מיין איינציק פארמעגן,
און דעק צו דאָס פעלד מיט זון און מיט רעגן.

גיי איך מיר ווייטער דורך א דערפלא א שטיקן,
זע איך, ווי קינדער אין די אָזערעס שפילן,

לאָזן דאָרט שיפלעך אה מינע פאָר בריקן —
איז עפשער מעקויעם געוואָרן מיין ווילן?..

ווען דאָס זאָל זיין עמעס, ווי איך בין א יוד —
דאָס וואָלט געווען דאָך די שענסטע מיין ליד!

1967

מיין קאפ איז גרוי...

שמועל האלקינעו

מיין קאפ איז גרוי,
דער אקסל מיד,
נאָר ניט אויסגעוועפט
אין הארץ מינעם די ליד...

וואָלט איך אָנהייבן
פון אָנהייב אלץ געקענט,
וואָלט איך אויסגעשטרעקט
צום הימל מינע הענט —

און געלאָפן,
און געשפּילט זיך,
ווי א קינד,
מיט דעם האַגל,
מיט דעם רעגן,
מיט דעם ווינט.

דער קאפ איז גרוי,
דער אקסל מיד,
נאָר ניט אויסגעוועפט
אין הארץ מינעם די ליד.

וואָלט מיר אָנהייבן
פון אָנהייב זיין באשערט,

וואָלט איך נעמען
אף די הענט מינע די ערד —

מיט די וויכערס,
מיט די זליוועס,
מיט דער קעלט,
כ'האָב א כעזשבן
נאָך א גרויסן
מיט דער וועלט.

נאָך ניט אויסגעשעפט
מיין טיפער יאם מיט ליד,
נאָך ניט אָנגעפילט
מיין פינגערהוט מיט פרייד...

דער קאָפּ איז גרוי,
דער אקסל מיד,
נאָך ניט אויסגעשאלט,
ניט אויסגעשפילט מיין ליד.

1956

באם סאמע דניעפער

ה פאָדאָל,
באם סאמע דניעפער,
בענקט א מאמע נאָך איר זון;
ליבער כאווער,
פאָרסט קיין קיעוו,
קלאפ איר דאָרט אין פענצטער אָן.
זאָג איר גאָרניט,
וואָס איז ווערטער...
מאך פאמעלעך צו די מיר,
עס און טרינק
מיין וועטשערע,
וואָס שטייט דאָרט אָנגעגרייט פאר מיר.
שפאר זיך צו
אף מינע קישן,
לעש ניט אויס די קארנע שנין
און מיט מינע אויגן, כאווער,
קוק זיך אין איר פאָנעם איין.
פון יעדער רינוועלע,
פון יעדער קנייטש
וועט רינען לויטערקייט,
וועט שינען גליק,
ווען ס'וועט זיך איר דאכטן,
אז דאָס בין איך געקומען

מיט פינף און דרײַסיק יאָר צוריק.

שוין אָנגעזונגען זיך מיט לידער,
בא אלע פאַרהענגלעך געווען,
שוין אויסגעמאַסטן אלע שטעגן
און ניט נאָר איין מאָל — א מאָל צען.
פון גליק א מידער, דרייט דער קאַפּ זיך
מיט שיין לעוואָניקער באצירט —
שוין אלע מיידלעך צו די גאנעקעס,
צו די טרעפלעך אָפּגעפירט,
שוין אלע שטערן אויסגעלאָשן
און ס'האלט שוין ערגעץ בא קאיאָר,
נאָר מיין מאמע דאָס אויג פארמאכט ניט —
שוין גאנצע פינף און דרײַסיק יאָר.
זאָג איר גאָרניט, וואָס איז ווערטער...
גיב קיין גרום פון מיר ניט אָפּ —
פאר איר בין איך סייווי געבליבן
א נאריש קינד מיט א גראָוון קאַפּ.

טיק-טאק, טיק-טאק

דער זייגער טיקעט
טיק-טאק, טיק-טאק,
די באַבעניו לאַמעט
איר פּליושענעם סאַק.

די מאמע איז עפעס
פארזאָרגט און פארבענקט,
דעם טאטעניוס פידל
אָה א צוועקעלע הענגט.

איך זיין אינדערשטיל,
און א שטעקל איך שניין,
אמאָל נאָר, אמאָל
טוט דער פידל א זיפן.

1941

הארבסט

|| ען אונטער דער סטריכע
פון פאפעליאמע שטרוי
מיט פאריסענע סטאנדלעך
הענגט דער פאפעשוי,

און ס'ווארעמט זיך ווישניק
אין פענצטער א פלאש,
און ס'רייכערט אף גערטנער
פון היטשקע דאָס אש, —

דעמלט שמעקט אונדזער קעלער
מיט געזייערטן קרויט,
דער בוידעם — מיט עפל,
די מאמע — מיט ברויט.

1932

כ'זאל מערער ניט וועלן

ניד ליג אין מיין בעטל
און טראכטן איך טראכט:
טאָמער עם טרעפט זיך,
איך שטארב גאָר באַנאכט

און מאָרגן, ווי שטענדיק,
כ'שמי אוף צו דער שאַ,
דערזע איך — אוי, וויי איז מיר,
אז איך בין ניטאָ;

איך זוך זיך אין קיד,
איך שאר אין דער שטרוי,
און פלוצעם... איך שטעק
אינעם אינגעמאכטם סלוי;

צינד איך זיך אָן,
ווי מיין טאטע, פון קאם
און כ'טו א צעשפיליע
מיין לעדערנעם פאם,

און כ'לאָז אף זיך איבער
א צענדליק מיט קארבן,
כ'זאל מערער ניט וועלן
גאָר טראכטן פון שטארבן.

1988

ניט שוין זשע קינעזי..

U מעלט אייך פאר און מאלט אייך אויס —
א פינע פאר קערבלעך האט געווינען
מיין טויז;

בין איך גענאן און געקויפט פאר דעם געלט
א טייערן בוטל מיט ליכטיקער וועלט;

זינען באלד אפן טיש בא מיר בעכער
געשמאנען, —
א בענקל א ליטישם פאר יעדן פאראנען,

גאפל און מעסער, פעטשא אפן טעלער,
געזייערטע אוגערקעס גלייך פונעם קעלער,

גענדזענע גריוון, כרעמזלעך און כאלע —
דאכט זיך, איז וואָס? שוין יויצע פאר אלע...

האָט איינער געוויינט, א צווייטער געקוועלט,
דעם דריטן האָט געקערט פון מיין
ליכטיקער וועלט,

דעם פערטן — האָבן מענטשן מיט קויעך
געהאלטן,
ער זאָל מיר, כאָלילע, דעם קאָפּ ניט
צעשפאלטן.

1935

א טרא-לא-ליי

קיינער קלאפט ניט
אין מיין טיר,
קיינער בענקט שוין ניט
נאָך מיר.
נאָר אַ שמאַטניק
מיט זיין זעקל
האנדלט איין
מיין יאָמטעוורדעקל.
ער באַטראַכט עס
אַף דער שיין,
צו קען נאָך עפעס
פון דעם זיין.
טוט אַ שמייכל,
טוט אַ ווונק מיר,
ס'איז שוין, זאָגט ער,
ניט קיין סבוירע,
ס'איז שוין, זאָגט ער,
אַ טראַ-לאַ-ליי...

אוי, בין איך אמאָל
געווען אַ יונג אַ שיינער,
אַ יונג מיט ברויטע פּלייצעס —
אַ יונג מיט ביינער.
אויב געגעסן — איז געגעסן

פון א טיפן מעלער.
אויב געטרונקען — איז געטרונקען
פון א טיפן קעלער.
אויב געפאטשט — איז געפאטשט
ביז אינברעכן די ריפן.
אויב א מיידעניו געקושט,
איז אינשלינגען די ליפן.

און הינט בין איך,
און הינט בין איך
שוין אינ-אינ-אינ-...
און הינט בין איך,
און הינט בין איך
שוין טרא-לא-לי.

1962

א ניגנדל

ים מיר אָן, מיין טייערע,
א בעכערל מיט וויין,
לעכאָים וועל איך טרינקען,
געזונט זאָלסטו מיר זיין!
געהערט האָב איך דערציילן,
אז אין וויין אין אלטן
האָט אליין דער זיידעניו
א ניגנדל באהאלטן.

גיס מיר אָן, מיין טייערע,
א קעלישעק מיט יאָן,
פאר אלע מיניע ליבע
וועל איך אויסטרינקען לעכאָים.
איך האָב געהערט דערציילן —
ס'איז מיסטאם קיין ליגן, —
אז אין דער צווייטער קויסע
ליגט דעם זיידנס ניגן.

גיס מיר אָן, מיין טייערע,
דעם סאמע בעסטן יאָן,
לאָמיר טאקע פאר דעם ניגן
אויסטרינקען לעכאָים.

קענער זאָגן, קענער ווייסן,
דאָרטן מוז ער ליגן —
אפן דנאָ פון דריטער קוויסע —
דער ניגן־שעבעניגן...

1965

ניט אזוי דער בול-בול-בול...

קאָלומאן ס'פלאַמט די מאמעליגע
און ס'זעצט פון איר א פארע,
לאַמיר טרינקען, לאַמיר שמועסן
טארע-בארע-טארע,
ניט אזוי דער בול-בול-בול,
דאָס פליישיקס אפן טעלער,
א נאָטס ראכמאָנעס אף דער פאס,
וואָס ליגט, נעבעך, אין קעלער.

קאלט איז דאָרט,
נאם איז דאָרט,
וואָס זאָל איך אייך זאָגן,
נאָר א פאס א דעמבענע
קאָן דאָס איבערטראָגן.

קאָלומאן די פאס איז לעבעדיק —
מאכט דעם וויין א ווארע!
לאַמיר זינגען, לאַמיר שמועסן
טארע-בארע-טארע,
ניט אזוי דער בול-בול-בול,
דאָס געשמאקע עסן,
א נאָטס ראכמאָנעס אף דעם וויין,
וואָס ליגט פארמאכט אין פעסל.

קאלט איז דאָרט,
נאָס איז דאָרט,
וואָס זאָל איך אייך זאָגן,
נאָר דער עסיק זויערער
קאָן דאָס איבערטראָגן.

זאָל זשע זיין אונדז וויל און גוט,
ווי לאנג דאָס הארץ איז ווארעם,
לאָמיר זינגען, לאָמיר שמועסן
טארע-בארע-טארע.
ניט אזוי דער בול-בול-בול,
דער אָפגעקאָכטער פריידעק,
א גאָטס ראכמאָנעס אף דער פאס,
וואָס שטייט שוין, נעבעך, ליידיק.

ציגנינער

ו ם האָבן ציגנינערס בא אונדז אין א שענקל
בראנפן געזשליאָקעט אין א פינצטערער נאכט.
זיי האָבן פארנארט מיך און האָבן געבונדן
און פאר א ציגנינערשן גאנעו נעמאכט.

נאָר איינמאָל, נאָר איינמאָל, די צייט איז
געקומען,

געגליט און געברענט האָט מיין קאָפּ
קוטשעראווע,

פארביטן האָב איך מיין ציגנינערשע קוטשמע
אף א מעסער א שארפן, וואָס שטעקט אין
כאליאווע.

געטשאטעוועט האָב איך די שאָ, ווען באם
שייטער

ציגנינערטעס טאנצן אין א שיקערער נאכט,
און האָב מיר די שענסטע בא זיי צוגעגאנוועט
און זי פאר א יִדישער טאָכטער געמאכט.

נאָר ווער האָט געווינען און ווער האָט
פארלוירן —

ווייסט נאָר דער פריילעכער שעד אף דער ערד!
זי בענטשט פריטיקצונאכטס די ליכט,
און איך גאנווע די פריזישע פערד.

1936

באם דאקטער

N מיוון, א קענער,
א דאקטער א גרויער
האָט אויסגעהערט נעכטן
מנין ברוסט מיט זיין אויער.

געקלאפט און געפויקט
מיט א פינגער אין איר,
אזוי ווי מע קלאפט
צו א פרעמדן אין טיר.

און פלוצעם פארכידעשט
געפרעגט מיך געהיים:
— זאג מיר נאָר, באַכער,
דין הארץ איז אין דר'היים?

— אַ, אלטינקער דאקטער,
צום גרויסן פארדראָם,
קאָן איך ניט האלטן
מנין הארץ אף א שלאָם —

ווייל אלץ וויל עס וויסן,
ווייל אלץ דארף עס האָבן:
פארוואָס האָבן נעכטן
געפאטשט זיך די ראָבן,

פארוואָס קאָכט מען קאווע
(וואָס שוואַרצער, איז בעסער!),
און קוילען דעם נעגער
מע וויל מיט א מעסער?

פארוואָס טרינקען מענטשן
דעם ביטערן סאָם,
ווען זעקלעך מיט צוקער
מע שלידערט אין יאָם?

ווי גייט עס דעם בלעטל?
ווי פילט זיך דאָס בלימל?
וואָס הערט זיך דאָרט גוטס
בא די שטערן אין הימל?

וואָס בין איך דען, דאָקטער,
א גוילעם פון ליים,
כ'זאָל האלטן מיין האַרץ
אף א שלעסל אין דר'היים?

מע זאגט

חע זאגט, אז א מענטש האָט אַר אַיינעם
אן אינדזל
א פּאַלאַץ פּון ריינעם קרישטאָל זיך געשטעלט,
קיינער זאָל קיינמאָל ניט קאָנען אים שטערן
שפעטן און לאַכן אָט דאָרט פּון דער וועלט.
נאָר אויסמיידן פּלעגן די שיפּן דאָס אינדזל,
כאָטש שווימען דערנעבן האָט קיינער
פאַרווערט,
עס פּלעגן די יאַמלייט ניט קאָנען פאַרטראָגן
דאָס קלאַנג, וואָס האָט זיך פּון דאָרטן
געהערט.

1966

גיי איך, זע איך... ..

ט אזוי, אָט אזוי,
כ'האָב א קאפעליוש פון שטרוי.

גיי איך, זע איך, שטייט א בויער,
און ער מויערט אונדז א מויער,

און א שלאָסער פּיילט א שלאָס,
און א גלעזער שנידט דאָס גלאָז,

און א בעקער באקט דאָס ברויט, —
וועגט מײַן קאפעליוש א לויט,

נעם איך אים שוין לײַכט אראָפּ,
און פארנייג פאר זיי מײַן קאַפּ.

אָט אזוי, אָט אזוי,
כ'האָב א קאפעליוש פון שטרוי.

גיי איך, זע איך, גייען גייער,
גלאט אזוי זיך, ליידיקנייער,

און עס דרייען זיך ווי דריידלעך
פוילע כעוורע, פוסטע מיידלעך.

ווערט מײַן קאפעליוש מיסטאם
שווערער פון א שטיין באם יאם,

ניט צו רירן אים פון אָרט —
גלייבט מיר אף מײַן ערנוואָרט...

אָט אזוי, אָט אזוי,
כ׳האָב א קאפעליוש פון שטרוי.

1961

די קלוגע סוועטאָפּאַרן

עטראָגן האָבן מענטשן
קוילעטשן און בייגעלעך,
און איך האָב מיר געטראָגן
א פולן בוזעס פייגעלעך.

נאָר עפעס האָט געטראָפּן,
פארפלאַנטערט כ'האָב די ראָגן,
פארגעסן כ'האָב, צו וועמען
די פייגעלעך געטראָגן.

שטיי איך א פריטשמעליעטער,
צעדולט אינמיטנדריינען,
אָט וועלן מיך צעקוועטשן,
צעמאָלן די מאשינען.

נאָר דאָ האָבן א ווונק געטאָן
די קלוגע סוועטאָפּאַרן,
די שטאָט זאָל זיך ניט רירן,
און קיינער זאָל ניט פאַרן.

דאָס האָבן זיי אומיסטן
דעם מאבל אָפגעשטעלט,
כ'זאָל קאָנען זיך דערמאָנען,
ווי בין איך אף דער וועלט.

1961

די אונטערשמע שורע

ה'האָב עפעס פארפלאַנטערט —
געזינדיקט, א סוואַרע —
הענגט אינדערלופטן
מיין אונטערשמע שורע...

צייל איך און קויפל,
פארטיפט אין מאכשאַוועס
און קאָן ניט געפינען
אין גראַסבוך מיין טאַעס.

וואָס עמעס איז עמעס:
געווען אָפט בעגילופן —
נאָר אויך דאן איז מיין גראַסבוך
געווען פאר מיר אָפן.

כ'האָב געוואַסט, אז די פארב,
וואָס פאָרגיסט העכער ברעמען,
איז מיר דאָ געגעבן,
כ'זאָל קאָנען זיך שעמען —

פאר מיין טאמע, מיין מאמע,
מיין קינד און מיין ווייב
און פאר זיך, פאר מיין אייגענעם
העמר אפן ליב...

פרעג איך כאם גראַסבוך
און עגבער זיך העט:
צי בין איך באגאנגען
א גרעסערן כעט?

עפשער האָב איך
אין דער אַיַל אף דער ערד
אזויפיל יעסורים
ניט דערזען, ניט דערהערט:

פּינן פון די ברידער,
צאר פון שוועסטער,
אזויפיל קאַרבאַנעם
מיט גלײַכנילעט געלעסטערט —

און קלאַל ניט געליטן,
מיין קאַפּ ניט באַשאַטן
מיט אש כיראַסימער
כאם אייביקן שאַטן?..

און קאָן זײַן, כ'האַב ווייניק
געכאַוועט, געהיט
די בידנע יעפּאַס־טויער —
די ייִדישע ליד,

און אזוי, אינעם קלעם
פון טאַגטעגלעכע צוואנגען
פארלוירן דער מאמעס
געזאנג פון געזאנגען —

און בלוז נאָר געשווינדלעט,
געפעלשט מיט א מיין —
באנאנוועט, באנאזלעט,
בארויבט זיך אליין?..

פרעג איך מיין גראַסבוך,
פארטיפט אין מאכשאָוועס,
און ס'ווילט זיך ניט גלייבן,
אז דאָס איז מיין טאַעס.

1967

א צאצקע אף רעסאָרן

בערעלע קערלער

עקויפט האָב איך פאר בערעלען
א צאצקע אף רעסאָרן,
זאָל ער כאַטשבי קליינערהייט
אין א בריטשקע פאָרן,

ניאַקען-וויאַקען: מאכט א וועג!
אני, ווי וויל איז, אני, ווי גוט איז —
לאַזט זיך אויס, מע דארף דערצו
א ביטשל מיט א קוטעם.

צייל איך אויס מיין ביסל מעש,
צופום וועט נאָך בערעלע גיין —
לאַזט זיך אויס, מע דארף צום שפאן
א יוכטאווע שלייע.

טרויסל איך מיין בנימל אויס,
זאָל דאָס קינד זיך פרייען —
לאַזט זיך אויס, ניטאָ קיין פערד
אף איינשפאנען אין שלייער.

ניאַקען-וויאַקע, בערעלע,
אליין וועל איך זיך שפאנען —
עפּשער וועסטו כאַטש אמאָל
צום גוטן מיך דערמאנען.

א פארוויינטער, בא מין קיווער,
שטיין ווען-ניטווען —
ניסים און מאַפּסים פון רעב שיקען דערציילן.
סארא פערד ער איז געווען!

1957

דער גרעניץ **NE**

דער ערשטער

וועל אופשמיין, מנין לאנד,
בא א פינגעררוט שיין
און קומען דער ערשטער
דיין זעלנער צו זיין.

כ'וועל קומען דער ערשטער
פארטרויען דיר אלץ:
דאָס כּוּעס פון לאַכן,
פון טרערן — די זאליץ.

איך וועל דיר פארטרויען
מיין מי פון די הענט,
מיין ערר, וואָס מיט מיר
האָט אין פייער געברענט.

דעם זאמר, וואָס ביז היינט גאָך
מיר קריצט אף די ציין...
איך וועל דיר פארטרויען
מיין „יאָ" און מיין „ניין"!

און טאָמער א סוינע,
מיט גענגעלעך קרומע,
פארנאכט צי פארטאָג
צו דיין גרענעץ וועט קומען.

וועל איך פון די ערשמע
באם שוועל דינעם שטיין,
די וועלט זאל דערהערן —
„ניין!“

1939

רײַטנדיק אף מיין פערד

מיין פערד איז מיר
און שטייט שוין צו,
און איך אליין
בענק אויך נאך רו.

די הויכע בערג
אין ווייסן שוים,
ווי עמעץ האלט זיי
אף א צוים.

און אונטער בערג,
אין טיפן טאל
אן איינזאם דאָרף —
א קניגליכע וואָל.

עס שלאָפט מיין ערד,
פארוויגט פון ווינט,
ווי מיניס אן אייגן
הארציק קינד.

און ס'דאכט זיך אויס,
אף מיניע הענט
איך ניאנמשע מיר
מיין שיינע וועלט.

איך קוק אין אירע
קוואלן טיף
און לייען מיין לעבן,
ווי א בריוו.

איך לייען עם איבער
וואָרט באַ וואָרט,
און טאש עם איבער,
ווי א קאָרט.

און ניי צו כאַלעם
אום אצינד
פון שטאָט צו שטאָט,
פון קינד צו קינד.

1939

א ליבע אין וואלד

ען מעסלעס האָט מיך געהיילט
דעם וואלדהעקערס א טאָכטער;
ניסלעך וועלשענע געשיילט,
אנרעסן געקאָכט מיר.

צען מעסלעס... און ווען באַם שטיין
מיין גאַלמעסערל שאַרף איך —
א שפיגל איז זי מיר אליין,
קיין אנדערן באַראַרף איך.

האָט זי מילך געבראַכט א קריגל
און וויסן אלץ געוואָלט,
וויאזוי כ'האַב אָן א שפיגל
זיך אליין געגאַלט...

1942

א בריוועלע דער מאמען

ח בריוו האָב איך באקומען,
מיין מאמע לאָזט צו הערן:
נאָך קינדער טוט מען בענקען,
ווי ס'בענקט די נאכט נאָך שטערן.

זי ברניעט מיט א מאַשע
פון דעם, אז נאָך די פרעסט
ברענגט א שטרוי דער פויגל
צו זיין אלטער נעסט...

ענטפער איך און בעט זי:
טראכט ניט פון דערפון —
נאָך עלטערן מיר בענקען,
ווי ס'בענקט דער טאָג נאָך זון.

נאָר פליען, ווי א פויגל,
מיט פוכעלעך און שטרוי?..
איך דין דאָך אין פעכאַטע,
איז קאָן איך ניט אזוי.

אינגיכן וועל איך קומען
געזונטערהייט אהיים,
און ברענגען אף די שטיוול
סיי שטרויעלעך, סיי ליים.

1943

דער מילנער

ניד זיך מיר מיט פרנינט
בא א קאלטער גלאז ביר.
און פלוצעם מיין יוגנט
צעשפילט זיך בא מיר.

מיר ווילט זיך א זונג טאן,
א שפרונג טאן, א הייב...
זאגן מיר מענטשן:
ביסט גרוי ווי א טויב!..

זיי ווייסן ניט קיינער,
אז באלד שוין א יאָר,
ווי איך בין א מילנער
און אין מעל מינע האָר...

כ'געדענק זי, די מיל —
פארפאָרשעט מיט מעל —
אקעגן דאָס פעלד
פון א גיפטיקן געל,

דעם ווינט, וואָס צעוויטערט
דעם צווייט פון די ביימער —
און מיר, בא די מילשטיינער,
מיט צענעריקטע ביינער...

„מילנער, שטיי אופ.
איך האָב קאַרן געבראכט!..
אן אלטיטשקע האָט מיך
דערשראָקן באַטראַכט.

ווי איך ליג אין איין בלוט
מיט דער ביקס בא דער זייט...
נעמט מיך די באַבעניו
און פירט ערגעץ ווייט,

און צוואַגט מיך, און וואַשט מיך,
און צוואַגט מיך באַנייט...
און דאָך איז פאַרבליבן
דער קאַפּ מינער ווייט.

א נאָדל

ח. גרוביאנען

האָב ניט געוויסט
און ניט פארשטאנען,
אז מע טאָר אמאָל א מענטשן
א נאָדל ניט דערמאנען.

א פאָשעטע נאָדל,
וואָס האָט אונדז באקליידט,
כאסענע־קליידער
מיין מאמען גענייט,

די נאָדל, וואָס האָט
אין א ווינטער־באנאכט
„א לייטערל צום הימל“
אויסגעטראכט...

אָט זיצט ער, מיין פריינט,
געזונט זאָל ער זיין,
אף די שפיץ פינגער זיצט ער
בא זיין אייוועלע שניין

מיט זיין איינציק פארמעגן,
וואָס איז אים פארבליבן, —
דעם העפטעלע לידער
מיט בלוט אָנגעשריבן.

זיצט ער און ווארפט אלץ
מיט פאכער א בליק
אף דער נאָדל, וואָס לויפט
אהין און צוריק.

ווערט שאַרף, ווי די נאָדל,
זיין מאַגער געזיכט,
די נאָדל, מיט וועלכער
א ריס איך פאריכט,

דעם ריס אף זיין רעקל,
פון לינקס אף דער ברוסט...
און איך האָב גענייט
און גאַרניט געוואָסט,

אז זיין ליבע, זיין איינציקע
פרייד אינעם וואַגלען,
האַבן דיטשישע ראַצנים
פארמוטשעט מיט נאָדלען.

מיין כאווערטע מייע

מיין כאווערטע מייע
איז אלט א יאָר פיר,
מיר וווינען בישכוינעם
א טיר בא א טיר.

אויב ס'פעלן מיר בלעטלעך
פון ביכלעך פון נייע,
איז ווייס איך, דאָס שפיצל
האָט אָפגעטאָן מייע.

באדארף זי א בלניער,
גלייך קומט זי צו מיר
און דראקעט מיר איבער
א בארג מיט פאפיר.

אָט מאָלט זי א מענטשן,
איר פענעמל פלאמט.
— נאָר, מייע, פארוואָס נאָר
א מענטש מיט איין האנט?

באטראכט זי מיך, מייע,
און ענטפערט מיר אָפּ:
— איך מאָל מיר מיין טאטן...
אוי, מיר פאר איר קאָפּ.

1945

ערגעץ ווייט וואלגערט זיך...

U רגעץ ווייט

וואלגערט זיך

א פארסמאליעט וואקזאלעכל —
אזוי ווי דעם בעקערס
צעוואלגערטער אויוון.

— אף א שטיקל פארבליבענער וואנט
הענגט א גלאק אן א צונג.
און בא די רעלסן שטייט
אן איינזאמער,
עלנטער שטיוול.
געלאזט האָט אים דאָרטן
א זעלנער אף קוליעס,
וואָס האָט ניט געדארפט שוין
קיין שטיוול קיין רעכטן.

נאָר צונג יאָגן,
און רעדער דרייען זיך...
איז א זעלנער א צווייטער
אהינצו געקומען,
דעם שטיוול אָנגעטאָן
אף זיין פוס דעם רעכטן

און איבערגעלאזט דאָרטן
זיין שטיוול דעם לינקן.

.
נאָר צוגן יאָגן
און רעדער דרייען זיך...

1947

זעקס לידער צו מיין פריינט שארל

גוטמאָרגן!

א יד וויין אין מאַסקווע,
דו — אין פאריז,
דיך רופט מען שארל,
מיד — שיקע דריז!
לאַמיר זשע לייטערס
בא שכינים אנמלײען
און איינער דעם צווייטן
גוטמאָרגן זיך שרײַען!

מושקעטערן

T ין כאוויירים ווילן מיר,
און אינדרניען שפילן מיר.

פעלערינעס טראָגן מיר,
שטיוועלעך פארמאָגן מיר.

הונדערט קנעפּ צעבניטן מיר
און קיין פראנקרײך רײטן מיר.

דאָרט צום קאוועל לויפן מיר,
גוטע שפאנעס קויפן מיר,

און אין פריינטשאפט שווערן מיר —
מושקעטערן ווערן מיר.

איך ווארט אף א קארטל

ארץ, איך ווארט
אף א קארטל פון דיר.
מע האלט אין איין ריידן,
אז דו ביסט א גוויר.

פארמאנסט א מאיאנטעק
מיט שיד אין פאריו, —
יא, שמירסט זיי מיט שוואקס,
פוצסט זיי מיט פלים

און אנדערע טאנצן אין זיי
און שפאצירן,
און דיר זעט מען אפטלעך
א בארוועסן פרידן...

שריב זשע דעם עמעס —
לינג ניט בעקיוון —
מע זאגט, אז דו באדסט זיך
אין שמאלץ און אין גריוון.

אילסט אף קורארטן, —
ווי גלעך פון די צוויינגן
עסט מען מאראנצן,
שלינגט מען די פינגן —

יא, טאסקעסט די פעק
צום וואַקזאל, ווי אין פיבער, —
נאָר אנדערע פאָרן
און דיך לאַזט מען איבער.

געפלאַלט האָט נעכטן
מיר איינער א ווייסער,
געזאָגט, אז דו וווינסט
אין האַטעל, ווי א קייסער,

עס שמעקט דיין געלעגער,
ווי גראַז אין א סטעפּ, —
און דו נעכטיקסט, מיסטאמע,
אַפט אף די טרעפּ...

אַרעוואַר

פּינע מענער,
שמאַלע הויזן —
ס'איז מיסטאמע
צוויי פראנצויזן...
לויף איך צו
און זאָג: „פארדאָן,
עפּשער קענט איר
דע־שליאמאַן?
דע־רוואָן?
דע־גערשאָן?..
שטייען די מענער
און קוקן מיד אָן,
אזוי ווי מע קוקט
אף עפעס אַ כידעש,
און זאָגן מיר: „שעם זיך!“
אף פּאַשעמן יידיש.
„שליאָמע? רווון? גערשן?
א פראגע אַ שיינע!
זיי זיינען דאָך, נארעלע,
אונדזערע שכיינים!“
זאָג איך מערסי
די פראנצויזן דערפאר,
און העפלעך מיר שידן זיך —
אַרעוואַר!

לאַמיר זיך שווערן

לאַמיר זיך שווערן, שארף,
טאַמער אזוינס וועט זיך מאכן,
אז דיר וועט זיך וועלן וויינען,
זאָל מיר זיך ניט וועלן לאַכן.
לאַמיר זיך שווערן, שארף,
א מענטש אף א מענטשן דארף האַפן —
אויב איינעם וועט עפעס וויי טאָן,
זאָל דער צווייטער ניט קענען שלאָפן.

כאַלילע

די פעטערס, וואָס שפּילן
מיט רעוואָלווערן,
שמערן דעם שמערן
געבוירן צו ווערן!

שמערן דעם פּויגל
א וווינונג זיך קלעפּן,
דעם גרעזל זיך וואַשן,
דעם שמעפּערל שמעפּן!

די פעטערס, וואָס שפּילן
מיט רעוואָלווערן,
שמערן דעם ביימל
געבוירן צו ווערן!

קאַנען דאָס ביימל
כאַלילע דערשרעקן —
און אפּן אָרט פּונעם ביימל
וועט שמעקן א שמעקן!

וועלן זיך סעדער
אף שלעסער פּאַרשליסן —
ניט וועלן אונדז קענען!
ניט וועלן אונדז וויסן!

לאָמיר זשע אלע
די פעטערס פּאַרווערן,
אז זיי זאָלן זיך שפּילן
מיט רעוואָלווערן!

1966

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

מיין פעטער פלעגט זאגן...

מיין פעטער, אלעווהאשאאלעם,
פלעגט ליב האָבן זאָגן:
צו דער ביטערקייט פון כריין,
צו דער הארבקייט פון ציבל
קאָן מען דען האָבן, אשטייגער,
פאריבל?
אָן א ביסל כריין אפן טיש
איז דער שלניען דען א פיש?
א וויסעך וואָס,
א פאָלומעסעק מיט גראָז...
צי ווי זאָגט מיין פייגע־סאָסל:
אָן א צוגעברוינטער ציבל
איז דער ראָסל דען א ראָסל?
א כאָסן אָן א זייגער!
און פרוּוו זיך
זאָג איר ניין, אשטייגער...
א צוגעברוינטע ציבל
איז טאקע מאָלע־טאם —
ניט ערגער פון א מאנדל...
כאָטש לעק דעם טעלער
און קוש דאָס ראנדל...

נאָר די ביטערקייט

פון מיין פארדראָס,
ווען מע שפּיטט מיר אין פּאַנעם
און איך ווייס ניט פארוואָס —
ווינטש איך פארזוכן
טאקע נאָר מינע סאַנים.

1965

וואָס ס'שטעקט אינעם טאנץ

ווי אַרעמער פעטער,
דער גרויסער באלדימיען
האַט מיך צוגערופן
און געזאָגט:
— וועדליק איך פארשטיי,
וואָלט א יונגעלע ווי דו,
וואָס שפאצירט שוין מיט בארישניעס,
געדארפט זיך אויסלערנען טאנצן;
ווייל איך, זאָלסט פארשטיין
דעם סייכל פון טאנצן,
און וואָס ס'שטעקט אינעם טאנץ —
איז כאפ זשע א קוק דורכן פענצטער,
און זאָג מיר נאָר, טאכשיט מינער:
וואָס זעסטו דאָרט?
— וואָס איך זע? כ'זע, ווי מענטשן גייען.
— געטראָפן ווי אין פינטל!
— האָט זיך דער פעטער דערפרייט.
הינט, ווען יעדער פון זיי וואָלט
איבער א שפאן
א ביסעלע אונטערגעשפרונגען,
וואָלט מען געקאָנט שוין זאָגן,
אז ער טאנצט!..

פון דעמלט אָן —
דאָס גאַנצע לעבן מינום —
האַלט אײך אין איין אונטערשפּרינגען
איבער אַ שפּאַן —
און קיינער הײבט נײַט אָן צו פּאַרשטײן,
אַז אײך טאַנץ...

1965

די וועלט זאגט א ווערטל

T י וועלט זאגט א ווערטל:
א קישקע איז בלינד,
און א מענטש אף דער עלטער
ווערט ווידער א קינד.

און א וועלט, אז זי טוט שוין
א גלייכוואָרט א זאָג,
איז דאָס עמעס, ווי ס'איז עמעס,
אז דער טאָג איז א טאָג.

כ'זאָג אייך בעסוידעס
(מיר זיינען דאָך פּרײַנט),
כ'האָב שיר ניט צעקושט זיך
מיט א טעלעצע היינט.

אזוי איז מיר פּלוצעם
געפעלן געוואָרן
איר גילדענער גוידער,
איר פּליאם בא דעם האָרן.

פּונקט ווי ערשט נעכטן
האָב איך אָנגעהויבן גיין
און קיינמאָל קיין בעהיימע
אין מיין אויג ניט געזען.

געלעבט און געלעבט
און געוואָרן שוין גרוי
און קוים נאָר דערוואַסט זיך,
אז א לאַשעל עסט שטרוי,

אז א פויגל קאָן זינגען,
א קוקאווע קען קוקען,
א הינטעלע — האווקען,
און א קאָטער — מיאוקען.

1965

לויף צו דער מאמען

שעם זיך ניט, קינד מינינס,
אויב ס'האָבן דיך היינט
מיט הילצערנע שווערדלעך
באזיגט דינע פּינט;

אויב דו ביסט געלאָפּן,
געפאלן אין גראָז,
און גאָר ניט אומיסטן
צעבלוטקט די נאָז, —

לויף צו דער מאמען
און כליפע זיך אויס,
די בעסטע רעפּוע
איז א מאמעניוס שוויס.

בעסוידעס דיר זאָג איך:
כ'וואָלט אליין ניט געשעמט זיך,
ווען פּלוצעם פון ערנעץ
מיין מאמעניו נעמט זיך

און כאפט מיך באם אויער
און פרעגט מיך: פארוואָס
באהאלטסטו פון מיר
דיין צעדראפעטע נאָז?

און וואשט מיך ארום
בא דער קופערנער פאן...
צוואנציק יאָר לעבן
וואָלט מיר צוקומען דאן.

1937

מיין זיידע דערציילט

מיין זיידע דערציילט:
— איך פרעג בא דער פלוי:
זאג מיר נאָר, כ'בעט ד'ך,
וואָס טאנעסטו אזוי?

האָט זי געענטפערט:
— כ'האָב ז'ך פארקילט
און האָב בא דעם בער
אין דער פעל ז'ך פארהילט.

און אזוי ווי איך ליג
און איך ליען א פאפיר,
דערזע איך א יענער,
וואָס צילט ז'ך אין מיר.

נאָר אָפגעגליקט האָט מיר,
ווי קיינעם ביז הער —
געמיינט האָט ער מיך
און דערשאַסן דעם בער.

1965

מעסיע נישט-געשטויגן

חע זאגט, אז געוואָלט
האָט מעסיע נישט-געשטויגן
פארבעטן אף משאַלנט
מעסיע נישט-געפלויגן.

האָט ער געקויפט
פאר גראַשעלעך צען
א קופערנע פאן
און אוועק צו דער סען.

נאָר דאָרט איז געלעגן
א בריוו פון די שלניען —
זיי האָבן מיט טרערן
געבעטן פארצײען,

וואָס טרעפן ער וועט
דעם טײַך אף א שליסל,
ווייל אלע זיי זיצן
אצינד בא דער שיסל

און זופן די פישיוויך,
סײַ קליין און סײַ גרויס,
באם הייבט זיך ניט אָן
און באם לאָזט זיך ניט אויס.

1965

א מאַנאַלאָג פֿון א באַנדער

|| ען איר זאָגט מיר צו
א האַלבע וועלט,
א פּאס מיט נאָלד,
א באַרג מיט געלט,
כ'זאָל פּאַלגן און וואַרפֿן
מיין באַנדערני —
נעם איך ניט, כ'לעבן,
סניוויסי.
שטעלט אייך פאַר,
אז אינמיטנדריינען
ווערן די באַנדערס
אינגאַנצן אנטרינען.
מע קריגט ניט קיין פעסל
פאַר טויזנטער רענדלעך —
קומט אויסעט צו זייערן
קרויט אין די פענדלעך.
אין וואָס וואָלט איר דעמאָלט
געזאַלצן די פיש?
געזייערט א סאַבליק?
געהאַלטן א קויסע צום טיש?
ניין!
וויפֿל איר ווילט אייך,

קאַנט איר זיך דרייען —
שווער אָן אַ באַנדער
דער וועלט זיך באַגליען.

דאָס לעבן אליין
האַט דעם באַנדער געבענמשט,
ווייל אַ מענש אָן אַ קלעפּקע
איז ביכלאל נישט קיין מענש.

1965

א בוידעם מיט בארלעך —
א נעכטיקער טאָג

ב א הינטיקן טאָג
איז מיין אייניקל אלט,
ווי זאָגן עס מענטשן,
א יאָר מיט א שפאלט.

נאָר פראנעם פארמאָנט ער
אזא מינדאָ סטאָם —
א זאק מיט א קלומעק
מיט נאָך עפעס וואָס.

זאָג איך אים יענז,
פרעגט ער מיך דאָס.
זאָג איך פאר ווען,
פרעגט ער פארוואָס.

זאָג אים און זאָג אים
און נאָכאמאָל זאָג —
א בוידעם מיט בארלעך —
א נעכטיקער טאָג!

דערצייל איך אים מינסעס
פון טיוטקעלעך ראבע;

אז דער איז א זיידע,
און די איז א באבע,

אז די הייסן פעטערס,
און די הייסן מומעס,
און קויף אים דערצו נאָך
א פערדל א גומענס,

דאכט זיך, שוין גוט —
גוט א מעכניע...
האָט ער ערשט נאָכדעם
א פראגע א נייע.

און ס'העלפט מיר ניט, קינדער,
מיין ערלעכע איידעם,
קיין פעטערס, קיין מומעס,
קיין באַבעס, קיין זיידעס.

עפשער יא און עפשער ניין

עווען אזא כאכעם,
צי ניט געווען,
נעשען אזא מיסע,
צי ניט געשען, —

קאן איך איך ניט זאגן,
כ'ווייס עס ניט אליין.
עפשער — יא
און עפשער ניין.

נאך מענטשן זיך שווערן,
אז אין איינעם אן ארט
צווישן האצעקלאץ
און בראך

האט נאכעם דער כאכעם
דערזען בנייביי,
ווי ס'ליגט אין א וועלדל
א קופע מיט שניי.

דערבני פון א לעכל,
פון אונטער דעם שניי.
איז גענאנגען א פארע
אזוי ווי פון טיי.

יאָ געווען, צי ניט געווען
אין וואלד א קופע שניי,
יאָ געגאן, צי ניט געגאן
א פארע ווי פון טיי, —

קאָן איד אינד ניט זאָגן,
כ'ווייס עס ניט אליין,
עפשער — יאָ
און עפשער ניין.

נאָר איינגעשפארטע מענטשן
זאָגן, אז רעב נאָכעם
האָט פארטרויט דעם כידעש
בערעלע דעם כאָכעם.

האָט בערעלע געזאָגט אים,
כ'קאָן עס ניט פארשטיין,
אזא מין גרויסן מויפעס
דארף מען זען אליין.

מע דארף, זאָגט ער, אריינקריכן
אין דער קופע שניי
און זען, פונדאנען נעמט זיך
א פארע ווי פון טיי.

יאָ געקראַכן בערל, צי ניט געקראַכן בערל,
קאָן איד אינד ניט זאָגן,
כ'ווייס עס ניט אליין.
עפשער — יאָ
און עפשער ניין.

נאָר א שטאַט מיט מענטשן
זאָגן, ווען צום ווייב
מע האָט געבראכט צו טראָגן
אָן א קאַפ זיין לייב

און געפרעגט מע האָט זי:
כאכיימעסטע פון שטאַט!
צי קאָנסטו ניט דערמאָנען זיך,
א קאַפ האָט ער פארמאָגט?

האָט זי שטארק פארטראכט זיך,
פארקלערט זיך און געזאָגט:
א בערדעלע געדענק איך
האָט מיין מאן פארמאָגט.

כאם צימעס פלעגט עם טרױיסלען זיך
און נישטערן אין טאָפּ.
צי יאָ געהאט, צי ניט געהאט
האָט ער אף זיך א קאַפּ,

קאָן איך איינך ניט זאָגן,
כ'ווייס עם ניט אליין.
עפּשער — יאָ
און עפּשער ניין!

פופיק און קישקע

Tאָם הינטעלע פופיק
האָט איינמאַל באַטאָג
צו זינעם א שוואַגער,
צו קישקען, געזאָגט:

— ווען אפילע דער גאנעו
זאָל מינלנווייט שטיין,
עפנט מיין מויל זיך
און האווקעט אליין.

נאָר כ'האָב עפעס באַקומען
א ביטער כאַלאַם,
ס'כויזעקט פון מיר שוין
דאָס קעלבל אין גאָס.

כ'ווייס ניט פאר ווען
און כ'ווייס ניט פארוואָס,
איך האַלט אין איין האווקען
אף מיין באַלעבאָס.

— נארעלע איינער,
דו קענסט ניט פארשטיין?
ווייל ער איז מיסטאמע
א נאנעוו אליין.

1964

וואָס איז בעסער

ח יין אָרעמער פעטער,
דער גרויסער באלדימיען,
האָט איינמאָל א קוק געטאָן
אף דעם שיינעם,
אף דעם לויטערן הימל,
גענומען דעם שירעם
אונטערן אָרעם
און ארויסגעגאָן
שפּאצירן.
אָט אזוי איז ער געקומען
צו א גרויסן שטאָטישן פארק
און דערזען דאָרט
א גרויסע רייף
מיט צוגעקניפּטע
גלעזערנע גאנעקלעך.
האָט ער א קוק געטאָן
און א מאַך מיט דער האנט —
עט!
נאָכדעם
דערזען זיך אליין
אין די קרומע שפיגלען,
און נאָכאמאָל
א מאַך מיט דער האנט —
פע!

נאָר בא דער קיילעכדיקער בויד,
וואָס הייסט קארוסעל,
האָט ער זיך פארהאלטן
אף א מינוט פינף,
און עפשער טאקע נאנצע פופצן,
פארקנייטשט דעם שטערן,
געשטאנען און געטראכט:
— ווען מע שפאנט איין
הילצערנע פערדעלעך
אין מיין שירעם —
וואָלט ער געוואָרן
א קארוסעל!..
ווען מע שפאנט אויס
די הילצערנע פערדעלעך
פונעם קארוסעל —
וואָלט זי געוואָרן
א פאָשעטער
שירעם!..

פון דעמלט אָן
האָט מיין אַרעמער פעטער,
דער גרויסער באל-דימיען,
פארלאָרן די רן,
און ווייסט ניט
ביז היינטיקן טאָג,
וואָס איז בעסער:
אויסשפאנען
צי אינשפאנען.

קיצו-מיצי

ו'האָט אן אומגליק אונדז געטראָפן:
אונדזער קאָטער איז אנטלאָפן.
געקראַכן בין איך אף די דעכער,
אריינגעקוקט אין אלע לעכער,
אין טיפע קעלערס, פוסטע שטאלן —
אונדזער קאָטער איז פארפאלן!
און שולדיק, מיינט איר, ווער, אשטייגער?
מיין זיידע פיניעס אלטער וויגער,
ווי געלעבט האָט די פרינצעסן, די קוקאווע,
א געשלייערטע אין פעדערן טשיקאווע.
אוי, ווי ליב האָט ער געהאט זי,
אונדזער פרינץ דער קאָטער!
טאָג און נאכט אנטקעגן איר געזעסן,
מיט די אויגן זי געגעסן,
זיך געדראפעט אף די גלייכע ווענט...
נאָר דערלאנגען דיזע קוקע ניט געקענט.
ניט געגעסן, ניט געטרונקען, ניט געשלאָפן
און פון שמערצן אין דער וועלט אריין
אנטלאָפן.
אָט באלד וועל איך א קוס טאָן אינעם
בריוונשטעלער —
עפשער דארף איך אים ניט זוכן אינעם
קעלער,

זוכן אים, דעם שווער פארליבטן, אין די
לעכער —

רופן „קיצו־מיצו" אף די דעכער...
צי האָט ער ניט, ווי אידעלע פרינצן קענען,
דאָס לעבן זיך אליין נעטון־טאָן נעמען?..

1965

דאָס אייזל און די בין

עקס אזיינער אינדערפרי
נאָענט בא א וואַלד
האַט א בין געזאמלט האַניק
און דערהערט א גוואַלד.

— גוואַלד! גוואַלד! ראטעוועט!
טוט עפעס מיין בויך, —
האַט געגוואַלדעוועט דאָס אייזל
מיטן גאַנצן קויך.

פרעגט דאָס בינעלע באם אייזל:
— וואָס האַסטו געגעסן?
עפשער דארף מען טייקעף לייגן
ווארעמע קאָמפרעסן?

— גיי דיר, גיי, דו ליגנערטע,
גיי פונדאנען בעסער,
דו ביסט ווערט, מע זאָל דך שינדן
מיט א שטומפיק מעסער.

האַסט מיך דאָנערשטיק באגעגנט
אף דעם פעלד דעם ברייטן
און מיר איינגערעדט, אז האַניק
מאכסטו גאָר פון קווייטן.

האב איך נעכטן אופגעגעסן
זיבן זעק מיט בלומען.
זעסטו כאַטשבי, וואָס עס האָט זיך
פון דערפון באַקומען?

האָט די בין זיך אופגעהויבן
און אוועקגעפלוין
פרישן האָניק זאַמלען,
פרישע זאַפטן זויגן.

און באַ זיך האָט זי געטראַכט:
ניטאָ דאָ ווער ס'זאָל לאַכן,
גיי און טרעף, אז ס'קען אן אייזל
פֿרווון האָניק מאַכן.

ווער לעבן וואָס דרייט זיך

מ'מין, אז איר ווייסט שוין,
פארשטייט זיך,
אז אלץ אינעם לעבן —
דרייט זיך;
שמאלץ —
בא דער לאטקע,
זשומטקע —
בא דער יאטקע,
א נאָרל —
באם קנעפל,
א פרעסער —
באם טעפל,
א שוימער —
בא די לאָדן,
א נאשער —
בא דעם פלאָדן,
א קוגל —
בא דעם זאטן,
דאָס היטל —
אף מיין טאטן,
און נאָך, און נאָך,
און נאָך, פארשטייט זיך,
אפילע מיין קאָפּ
האָט שוין אויכעט
פארדרייט זיך.

גוטע רעפועס

|| אַלט איך מיר זיין א פראוויזאָר,
לויף איך ניט אום ווי די לאַשעקעס,
טו איך מיר אָן א פאַר ברילן
און הייב אָן צונויפשטעלן פראַשעקעס.

א פראַשעק — דעם בלאַזזאק דעם אינדיק,
ער זאָל זיך פאר קיינעם ניט גוידערן,
א פראַשעק — די קוואַקע זאָל מערער
איינס און דאָס זעלבע ניט פלוידערן.

דעם קעמל האַרבאטן — א ביטערס,
ער זאָל אף קיין מענטשן ניט שפּינען.
א פראַשעק — די ציג זאָל ניט וועלן
מיין באַבעניום אונטעראַק קינען.

וועמען וואָס עס דאכט זיך

וס דאכט זיך באם שערער
דער בלעכענער שילד,
אז זי איז דאָס עכטע
גרויסארטיקע בילד.

די ברילן — אז זיי דאפקע
לייענען די בריוו,
דעם טשניניק — אז ער איז
א לאַקאָמאַטיוו.

דעם ווידערקאָל דאכט זיך,
אז ער איז די שטים,
דעם לעקעך — אז ניסעלעך
וואקסן אָף אים.

1965

ווער וואָס עס מאַלט

מילנער צעמאַלן
דעם ווייץ אף א שטיין.
דעם פעפער דעם שווארצן
צעמאַלט מען אליין.

קערעלעך קאווע,
געציילט און געווינגן,
צעמאַלט מען אין קלייט
פאר אונדזערע אויגן.

אינם נאָר פארשטייט
ביז הינט נאָך ניט קוינער:
וואָס מאַלט אזא צונג,
וואָס האָט ניט קיין ביינער?

1965

ווער וואס עס לאַזט

וויניקן עפל, **N**
א פליושענע פלוים
לאַזט פאר אונדז איבער
דער פרוכטבארער בוים.

האַניק און סטעלניק
פון יעטווידן מין
לאַזט פאר אונדז איבער
די פלויסיקע בין.

די סמאליקע סאַסנע —
א בורשטינענע קרעל,
א כאַכעם — זיין כאַכמע,
א קעלבל -- די פעל.

1964

וויאזוי די קראַ איז געוואָרן שוואַרץ

N מאָל און אמאָל איז א מיניסע געשען:
די קראַ איז נאָך דעמלט א וויניסע געווען.

די נאכט, ניט אזא ווי מיר קענען אצינד —
פליסיס און שוואַרץ, ווי א טינטערל טינט.

פלעגן פייגעלעך דעמלט מיט פריילעכע פלייטן
באנענענען דעם טאָג און פארנאכט אים
באגלייטן.

נאָר די קראַ האָט געקראקעט ווי עפעס
א גזאר,
געשפאלטן דעם מויעך, קארריקארריקארר...

זיינען פייגל געוואָרן אף איר אופגעבראכט
און דערטרינקען געוואָלט זי אין דער
פליסיקער נאכט.

מע זאָגט, אלפירנעם איז זי ניצל געוואָרן,
נאָר פארבליבן א שוואַרצע אף אייביקע יאָרן.

1964

פארוואַס שרײַט די קוקאווקע „קוקו“

|| ען אוועק זײַנען פּייגל און געקויפט אין
די קלײַטן
טרויל־לי, טרויל־פּידעלעך און פּיר־פּיר־פּלייטן,
שטעקעלעך און גלעקעלעך נאָך קלענערע
פון אַגרעס,
דודעלעך און טעצעלעך און פּינפעלעך און
גראַנערס
און ניט איבערגעלאָזט אפּילע קיין ביים
באָם אין די קראַמען, —
איז איינע א פּייגל־יענטע מיט א טומל
באלד געקומען:

„נו און יאד, און יאד וואָס זאָל טון אין
די וועלדער אין די מיפע?“
האַט דער פּיקהאַלץ טייקעף אויסגעפּיקט
טעלעגראפּיש אן אסיפע,
און אלע יודייע־נאגן, וואָס זײַנען באַקע־
שעבעבאַקע,
האַבן געפּאסקנט: נו, מילע, שרײַ
דערווייל „קוקו!“ ...

1964

דאָס אלטע פערד

שטייט זיך דאָס אלטע פערד,
מיטן קאָפּ געבויגן,
מאָגער,
הויט און ביון,
אזש די קליבעס געשוואַלן פון עלטער.
אויסגעריבן די פעל,
ארום-און-ארום צעייטערט —
כאָטש, דאכט זיך, זומער-צײַט,
פילט עס, אז דאָס לעבן ווערט אלץ קעלטער...
וויילט זיך דעם פערד
אין אַ לאַנקע דערמאנען, —
א שטיקל פערדישע האנאָע אין לעבן —
פארטייטשן...
איז אָבער א פערד — נאָר א פערד
און קאָן נאָר געדענקען
דעם פֿייערדיקן ברי פון די בײַטשן...
שטייט אזוי דאָס פערד,
ווי פארזונקען אין דרימל,
און דערפילט ניט דעם באלעבאָס,
וואָס שטייט בא דער שוועל, —
און זעט ניט דעם רימער,
וואָס מעסט מיט די אויגן,
וויפל פאָר שלײעס וועט אים געבן
דער קליאטשעס אויסגעדיוווערטע פעל...

1965

א וויגליד זיך אליין

שלאף, מיין גראווער דורען איינער,
וויפל קאן מען די אָדערן ציען?
באלד וועלן קומען פון גאַנצמעגאָג
די פריילעכע לייצים צו פלען.

זיי וועלן דיר ברענגען א נעכטיקן טאָג,
דעם דרייצעטן קלונג פון דיין זיינער;
זיי וועלן דיך לערנען א קאָזעקל טופען
ארום און ארום דעם געלענער.

שלאף זשע, גראווער דורען איינער,
ס'ווארט שוין די בריטשקע אף רעסאָרן.
וועסטו שוין כאפן דאָס עמעסע טענצל
און פארזעצן באם שענקער דעם אָרן.

1968

דאָס קנילעכל וואָל

יאַנקעוו שטערנבערג

א

Tאָרט, וווּ עס לעבן זיך שטייל און צופרידן
די גוטע, די ווארעמע, וואָלענע יידן,
וואָס ליגנדיק עסן און זיצנדיק שלאָפן, —
איז איינמאָל א וואָלענע מינסע פארלאָפן:
נעגאנען א זקיינע איז זקייניש געבויגן.
און נא דיר — א קנילעכל וואָל פאר די אויגן.

עס ליגט אינעם גראָז,
ווי א ניסל די גרויס,
קוים־קוים וואָס מע זעט עס
פון דאָרטן ארויס.
א קנילעכל קנופן,
א מאַגערס, א פיצל,
ווי אַפגעטאָן וואָלט מען
דער אלטער א שפיצל —
דאָס אונטערגעוואָרפן
א לעץ האָט א שלעכטער,
אזוי, צוליב מאכן
פון איר א געלעכטער.

טראכט זיך די זקיינע: מ'שטיינסגעזאָגט, גליקן,
קיין פיאטע אפילע ניט אונטערצושטריקן,
א קנופ אף א קנופ. וואָס זשע דארף איך
עס האָבן?
כ'וועל בעסער אהיים גיין די פלאַטעצע שאָבן,
דאָס קניילעכל וועל איך אָט דאָ טאקע לאָזן,
און זאָל עס זיך ליגן, ווי ס'ליגט אין די גראָזן.

נאָר פלוצעם דערהערט זי
א ציטעריק קאָל.
— באַבעציע, — זאָגט איר
דאָס קניילעכל וואָל, —
באַבעציע-לעבן,
דו שטריק פון מיר אויס
א שעפסל א קלייניגס —
א פינגער די גרויס,
וועל איך דערנאָכדעם
דיר, באַבעציע, שענקען
א קאסטן מיט וואָלנס
פון הערן-געדענקען.

— אוי, וויי ז'מיר, — געזאָגט האָט די
אלטע דערשראָקן, —
גענוג פאר מיר, כ'לעבן, א נייע פאָר זאָקן,
דערצו ווען איך קאָן אף א טשיפעק
כאָטש האָפן,
ניי איך און שווער, אז א נעם האָט געטראָפן.
וואָס דארפסטו, מיין קינד, פון א באַבעציע
לאַבן,

ווי קומט צו דיר, זאָג מיר, גאָר וואָלענע
זאכן?

א קלייניקייט עפעס
א קאסטן מיט וואָלנס,
גאָר קום וועל איך נעמען
א שפּיזל א שטאַלנס,
פארמאכן די לאָדן,
פארשליסן די טיר
און נעמען א שעפּסעלע
שמריקן פון דיר.
און ביז ס'וועט זיך ווייזן
א פינגערהוט שניין,
וועסטו, מירצעשעם,
שוין אויסגעשמריקט זיין.

ב

אכט איז אין דרויסן, קיין הוסט ניט צו הערן.
עס טויוולען זיך שטיל אינעם טייכל די שמערן,
עס טוליען זיך גרעזעלעך איינס צו דעם
צווייטן,
עס שווינגן די הינט אף די אינזערנע קייטן.
און אַטאָ דערהערט מען דאָס הענעלע קרייען,
און אַטאָ דערזעט מען א מענטשן שוין גייען.

דאָס שפּיזל דער באַבעס
שוין ליגט בא דער זינט,
די ארבעט געענדיקט

איז פונקט צו דער צײַט.
דער גלאַק אפן טורעם
נעקלונגען האָט פיר,
די אלטיטשקע עפנט
די לאָדן, די טיר.
נאָלד — דער באַניגען,
זוניק און זיס, —
דאָס שעפּסעלע שטייט שוין
אף אלע פיר פיס.

עס בעקעט און מעקעט און שרײַט: — א
גוטמאַרגן;
אצינד וועסטו, באַבע, ניט דארפן זיך זאָרען,
וועסט גלײַך פון מיין פעלכל א פעדעמל
צײַען —
און אויב דו וועסט, באַבע, ניט פוילן זיך מײַען,
שטריקן און שטריקן, דאָס שפּיזל ניט וואַרפן,
וועסטו דיר אויסשטריקן, וואָס דו וועסט
דארפן:

א וואָלענעם טשיפעק,
א מאַלבעש מיט שליארעם,
א ווילע פאָר מאַטקעם,
א לינבל א וואַרעם,
א שיינע פאָר שטעקשיך,
באנייטע מיט קווייטן,
מע זאָל דײַך אין מאַרק
מיט די אויגן באַגלײַטן.

קאמאשן און זאָלן,
א ווינטערדיק קלייד
אן אייבערשטם, אן אונטערשטם,
און טראָג געזונטערהייט.

ג

חוועק איז פון דעמלט ווער ווייסט וויפל וואָכן,
די אלטע האָט אופגעהערט וואשן און קאָכן,
זי ווייסט ניט פון שלאָפן, זי ווייסט ניט
פון עסן,
ווי עפעס א דיבעק אין איר וואָלט געזעסן.
זי האָט שוין א קאסטן, א בארג מיט אנטיקן,
זי וויל שוין ניט שמריקן און האלט אין
איין שמריקן.

אן אייגל ארוף
און אן אייגל אראָפּ —
זי האָט שוין א ראנדל,
א וואָלענעם טאָפּ,
זי האָט שוין א משיניק,
א וואָלענעם בעקן.
וויל נאָך די אלטע
א וואָלענעם שמעקן.
זי האָט שוין א שטוב,
ווי ס'ווייזט זיך ארויס, —
וויל זי א קאץ
און א וואָלענע מויז.

ס'פארמאָנט שוין די אלטע פון הערן־געדענקען,
מע קאָן אין איר וואָלנס זיך פּאַשעט

דערטרענקען.

זי ווייסט שוין ניט, וווּ דאָס פארמעגן באהאלטן,
און דארף ניט און וויל ניט דאָס שעפּסעלע

האלטן.

זי דארף עס ניט מערער, און נאָך אלע זאכן —
זי מעג זיך פארגינען א וועטשערע מאכן.

וועל איך מיר, טראכט זי,

דאָס שעפּסעלע בינדן

און רופן דעם פּימפלער,

ער זאָל עס מיר שינדן.

וועל איך שוין מאכן

געבראָטנס א בעקן,

עס זאָלן זיך אלע

די פינגער באלעקן.

דער פּידלער וועט פּירלען,

דאָס צירונג וועט גלאנצן,

און איך מיט די געסט

וועל א וואָלעכל טאנצן.

נאָר דאָס, וואָס די אלטע פלעגט טראכטן

און קלערן,

פלעגט טייקעה דער וואָלענער טשיפעק

דערהערן.

כאָטש טשיפעקעס דארפן זיך עפּשער ניט

מישן,

פונדעסטוועגן אינגערוימט האָט ער דעם

קישן:

— דו ווייסט, וואָס די אלטע האָט
צוגעטראַכט נעכטן?
זי וויל אונדזער בידנענקע שעפּסעלע שעכטן

און מאַכן א פליישיקס
מיט ראָסל באַנאָסן,
און פראווען א יאָמטעוו —
א סימכע־וועסאָסן.
נעכאפט האָט דער קישן
די קאָלדרע וועקן,
די וואָלענע קאָלדרע —
דעם וואָלענעם שטעקן.
דער שטעקן — דאָס קעצל,
דאָס קעצל — די מויז:
לויף צו דעם שעפּסל,
דערצייל אים אלץ אויס!

ד

פּינצטער אין דרויסן, מע זעט ניט קיין שמערן,
א גליק, וואָס דאָס מיניול פארמאָגט א לאַמטערן.
לויפט עס פארסאָפּעט צום פארקן, און דאָרטן
געפינט עס א לאַך צו דעם וואָלענעם גאָרטן,
ווי אונטער א ביימל מיט וואָלענע פלוימען
טוט אין א בידל דאָס שעפּסעלע וויינען.

א גראַבל די טיר
האָט דאָס מיניול גענעבן:
— אוי, ראַטעווע, שעפּסל,

באציטנס דיין לעבן!
דו וויסט, וואָס די אלטע
האַט צוגעטראַכט נעכטן?
זי וויל דיך פאַרנאַרן,
דיך בינדן און שעכטן... —
און פונקט, ווי באַם ליכטל,
וואָס ברענט אין לאַמטערן,
קאָפּען און טריפּן
באַם מניזל די טרערן...
נאָר לאַמיר דעם מניזעלע וויינען ניט שטערן,
און באַלד ווי דער הימל וועט ליכטיקער ווערן,
וועלן מיר ווייטער דאָס מניסעלע האַרכן,
ווי ס'גרייט שוין די אלטע דעם אויוון
צום קאַכן,
גרייט זיך די טרוקענע שפענער צעצינדן
און גיין מיט אַ שמריקל דאָס שעפּסעלע
בינדן... —

ריידן עס רעדט זיך,
נאָר ס'טוט זיך ניט גיך —
דאָס שעפּסעלע פרעגט זי:
— וואָס טראָגסטו מיט זיך?

ענטפּערט די אלטע:
— נאַרעניר־נאַרעלע,
איך גיי פונעם מאַרק,
און איך טראָג דיר אַ באַרעלע.

איך טראָג דיר א קניש,
 און א קיכל א ווייצנס. —
 נאָר דאָס שעפסל געכאפט האָט
 די פיס אף די פלייצעס.
 פון בערגל צו בערגל געיאָגט און געפלוּיגן,
 און מיט זיך דעם וואָלענעם פאָדעם געצויגן.
 — נוואַלד! — שרײַט די אלטע. — ווי
 קאָגט איר דערלאָזן,
 דאָס שעפסעלע זאָל מיר מײַן וואָלנס צעלאָזן?
 אָט באלד וועט מײַן שטוב און מײַן
 גאָרטן ניט ווערן —
 פאָרנעסן דעם פאָדעם כ'האָב איבערצושערן!
 דאָס שעפסעלע פליט,
 די אלטע שרײַט: — שמוי!
 דער קאסטן מיט וואָלנס
 צעגייט זיך, ווי שניי.
 דאָס שעפסעלע יאָגט,
 די אלטע שרײַט: — נוואַלד!
 אָט וועל איך אליין שוין
 צעלאָזט ווערן באלד...
 און טאקע אזוי
 איז אפדערעמעסן געשען —

די אלטע געשטריקט
 איז פון וואָלנס געווען...

היינט שמעלט אייך פאָר, ווי איך בין צופרידן,
 וואָס די גוטע, די וואַרעמע, וואָלענע יודן

האָבן צו פורים אף א טאץ מיר געשיקט
די דאָזיקע מינסע פון וואָלנס געשמריקט.
און איך האָב געקויפט פאר געלטעלעך זיבן
א בויגן פאפיר און פאר איך זי פארשריבן.

1967

שטיקעלעך גלאז

|| ען א מענטש דערוועט
אף א בערגעלע אש
פון נאפט צי פון בוימל
א צעבראָכענע פלאש,
וואָס זשע זעט ער, וואָס
אין די שטיקעלעך גלאָז?
דאָרט זעט ער זיין מאמע
באם פענצמערל שטיין,
דאָס גלעזל פון לעמפל
שוין אויסגעווישט ריין —
„אַט-אַט וועט א שטערנדל
קומען צו גיין...“
איז הייבט ער זיך אוף
פונעם בערגעלע אש,
אין איין האנט א זעקסער,
אין דער צווייטער א פלאש
און לאָזט זיך שוין, דאכט זיך,
א באַרוועסער לויפן
א פלעשל מיט נאפט
פאר דער מאמע צו קויפן...

זינגען די סטעזשקעס,
די וועגן פארוואקסן...

מע הערט ניט קיין וויאָקען,
קיין סקריפען פון אקסן.

ניטאָ שוין דאָס פענצמער,
אוועק מיט די פלאמען —
ניטאָ וועמען זאָגן:
„א גוטע וואָך, מאמע!“

ניטאָ וועמען פרעגן:
פאר ווען און פארוואָס
געבליבן ניט מערער
ווי שטיקעלעך גלאָז!

1944

דעם פידעלעס נעשאַמע

ה'האָב געהאט א פידעלע,
הענגט עס אף דער וואנט,
וואָלט איך אופגעשפילט א ויוואטל,
ציטערט מיר די האנט.
וואָלט איך עס אוועקגעשאַנקען
(אוי, פון גרויס ראכמאַנעס!),
האָט מען אָפגעריסן
איינציקווייז די סטרונעס.

קלאפ איך צו א מינסטער,
בעט אים א נעכאַמע:
עפשער קאָנסטו ראטעווען
דעם פידעלעס נעשאַמע?

ס'האָט די ערשמע פון די סטרונעס
געהאט מיין מאמעס קאָל,
די צווייטע פון די סטרונעס —
א קוועלעכל אין טאָל.
די דריטע — ווי א פיצל קינד,
וואָס בעט זיך אף די הענט,
האָט וויינען און לאַכן
איינצייטיק געקענט.

קלאפ איך צו א מינסטער,
בעט אים א נעכאַמע:

עפּשער קאָנסטו ראטעווען
דעם פּידעלעם נעשאַממע?

דער מאמעס קאָל שוין ניט צו הערן —
אנטוויינט מיך און אנטרונגען,
דאָס קוועלעכל — אן אויג אין קאָפּ,
געטרערט און אויסגערוגען.
דאָס פּיצל קינד איז גרוי געוואָרן
אין יענער וויסטער נאכט,
און עפעס האָט מיט דעם געטראָפּן,
וואָס ניט עס וויינט און ניט עס לאכט.

קלאפּ איך צו א מיניסטער,
בעט אים א נעכאָמע:
עפּשער קאָנסטו ראטעווען
דעם פּידעלעם נעשאַממע?

די פערטע סטרונע האָט דערצויגן —
א פארצארטע, מידע...
וואָלט איך זי געצערטלט איצטער
מיט מיין מאמעס לידער,
געקוויקט זי מיטן קוועלעכל,
וואָס זוניקט אינעם טאָל
און אומגעקערט דעם פּיצל קינד
דאָס לאכן פון אמאָל...

קלאפּ איך צו א מיניסטער,
בעט אים א נעכאָמע:
עפּשער קאָנסטו ראטעווען
דעם פּידעלעם נעשאַממע?

1944

יודע-לייב

וי, וואָס קלינגט דאָרט, ווי א גלאַק,
ברידער מינע, ברידער?
— קאווען, קאוועט זיך א שווערד
יודע-לייב דער שמידער!
— אוי, וואָס דארף א מענטש, ווי ער,
א שארפע שווערד פארמאָגן?
— שטעלן וועט זיך יודע-לייב
מיט זיין טאליען שלאָגן!
— כ'האָב דאָך געהערט, אז ניט פאראן
פון יודע-לייב קיין אייווער?
— צוליב דעם איז טאקע אופגעשטאנען
יודע-לייב פון קיווער!

1944

דריי בימער

וּם זינען געוואקסן אין שטעטל
דריי בימער, ניט ווייט בא דער בריק —
דאָס איינציקע ביסעלע כּיעם,
דאָס איינציקע שטיקעלע גליק.
דאָרט האָבן זיך מיידלעך געסוידעט
און קינדער געפירט זייער שפּיל,
און ליב געהאט האָבן די זקיינים
דאָרט רוען אמאָל אין דער קיל.
דער זייגער אין שטוב האָט געדויפעקט,
די מאָגערע ווייזערס געדרייט,
דער בלעכער פארדינט נאָר אַף ציבל,
דער סטאַליער — שוין קוים וואָס ער גייט.
(וואָלט ער א ברעטל פארמאָגן,
מאכט ער א טיש אן אַנטיק,
נאָר קיינמאָל אין זינען געקומען
פארשניידן א בוים בא דער בריק).
די פליג האָט אין פענצטער געזשומעט,
די וועלט האָט געפראוועט זיך אירם,
דער קירושנער פארדינט נאָר אַף קנאַבל,
דער באַנדער — כאַטש צי אויס די פּיס.
(וואָלט ער געפונען א קליעפקע,
מאכט ער א דייזשע — א טרוים,

נאָר קיינמאָל אין זינען געקומען
 פארקירצן די יאָר פון א בוים).
 די ציג האָט צוביסלעך געמעלקט זיך,
 געקוויקט זיך מיט קליינע א לויט,
 דער שניידער פארמאָנט נאָך א ווישקראָב,
 דער שוסטער — קיין סימען פון ברויט.
 (וואָלט ער א רובטשיקל לייגן,
 באַרנט מען קיין פלעקל אין מאַרק,
 נאָר קיינמאָל אפילע אין כאַלעם
 ער האָט ניט געטראַכט פון קיין האַק).
 נאָר אַט איז דער טאָליען געקומען,
 א פעטליע געמאכט פון א שטריק,
 און אָפּגעהאַקט האָט ער די ביימער,
 א טליע געשטעלט בא דער בריק.
 דער ערשטער גענאן איז דער סטאַליער,
 באַרוט, מיט א זויבערן בליק,
 ווי גלייך א שטיק לויטערער הימל
 גענאן צו דער טליע, צום שטריק.
 דער צווייטער איז הענגען געבליבן
 דער באַנדער אין פינצטערן רוים,
 מע זאָגט, אז ער האָט זיך געזענגט —
 צעקושט מיט דער קאַרע פון בוים.
 דער דריטער געווען איז דער שוסטער.
 מע זאָגט: ווען געהאנגען ער איז,
 האָט באלד אַף א שטאַם פון דער טליע
 צעבלייט זיך א צווייגל א גרינס.

1948

האַצמאך איז א בלינדער

האַצמאך איז א בלינדער...
ווי זשע זײַט איר, קינדער?!

כ'טיטשע מיטן שמעקן
אין אינלעניש, אין שרעקן...

כ'פרעג בא די ארומען:
וואָס מוטשעט אונדז דער האַמען?!

הער איר, יידן קרעכצן,
הער איר, יידן לעכצן,

הער איר, קינדער וויינען...
מיר פאר אייערע בינער!

כ'בין גרייט פאר זייער לעבן
די נעשאַמע אַפּצוגעבן.

זאָלן זיי, געזונטערהייט,
שפילן זיך אין בלינדזשערקייט.

נאָר ווער זשע וועט זיי ראטעווען?
האָב ראכמאַנעס, טאטעניו!

האָצמאך איז א בלינדער...
ווי זשע זינט איר, קינדער!?

ניטאָ דער האָצמאך בלינדער —
ניטאָ שוין יענע קינדער.

1946

צווישן סטרוזשקעס

און אז אוראָם־הירש דער סטאַליער
האַט דערפילט, אז ער האלט שוין כאַס סאַף,
האַט ער זיך אויסגעצויגן, ווי א ווייסע
אַפּגעהובלטע ברעט,
אף דעם ווארשטאט אף זינעם, צווישן
די סטרוזשקעס —
א ברעט פון א ריזיקן בוים, וואָס איז
אליין דערבני געווען,
ווען אין וואלד איז געקומען די איינערנע האק
בעטן בא די ביימער א שטיל פאר זיך.
דער וואלד איז פארשטומט געוואָרן —
און קיינער האָט קיין שטיל פאר דער
האק ניט געגעבן.
לאנג האָט זיך די האק ארום ביימער געדרייט,
ביזוואנען א בוים, אן איינגעהאַרבעטער,
מיט צווייגן, ווי שלאנגען איבערגעקניפטע,
האַט, פאר פאכער, דער איינערנער האק
געגעבן א שטיל...
און דאָ האָט די האק זיך גענומען שוין
האקן —

א וואלד מיט ביימער!..

ליגט אזוי אוראָם־הירש דער סטאַליער,
ווי אן אַפּגעהובלטע ווייסע ברעט,

אפן פראָסט, אף דער קעלט,
אין סטאַליאַרניע, וואָס האָט שוין קיין
דאך און קיין ווענט...
מיט פאַרגליווערטע צוויי סוקן —
געוועזענע אויגן פון א בלינקן בוים...
שטייען באַנים פאַרקוילטע —
געוועזענע יונגע צוויי בימער, —
ווי שוואַרצע צוויי ליכט
צוקאַפנס באם סטאַליער.
וואָלט געווען וואַרעם, וואָלטן עפּשער צוקאַפנס
בורשטיגענע טרערן, ווי כילעוו, געקאַפּעט
אַראָפּ פון פאַרגליווערטע ליכטער.

1944

אוי, ווי עס שרײַען די מעוועס!

אוי, ווי עס שרײַען די מעוועס!
אוי, ווי עס קוויטשען די מעוועס!
אווירן?!
ווי איז אונדזער יאם?!

געכטן ערשט
האָבן כוואליעס איבער כוואליעס
געטאנצט —
אין „רייצעלעך“ געשפּילט זיך
די יאמישע קינדער...

געכטן ערשט
האָט דער יאם זיך געבאָרעט
אף טויט
מיט פעלדזיקע ברעגן, וואָס
צוימען...

און הינט —
א לידיקער געלעגער
מיט פארטריקנטע, מאַכיקע
גליבעס...

נישטאָ שוין דער יאם!
פארשוונדן דער יאם!

אוי, ווי עס שרײַען און קוויטשען די מעוועס!
אווירן?!

ווי זינגען אונדזערע אויצרעם?
די אויסגעקאוועטע קופערנע פיש
וואלגערן זיך היינט אפן דנאָ
פארשימלט, מיט פארנליווערטע
מיילער...

ווי זינגען די פערל פון אונדזערע
מאמעס,
די קרעלן פון אונדזערע קאלעס,
די שטערן, וואָס האָבן געלעבט
אין די טהאָמען!?

אווי-ווי!?

ווי איז אונדזער יאם!?

דאָס האָב איך אים, אפאָנעם, איבערגעגאָסן,
דעם יאם, דעם גרויסן,
אין די אויגן מיניע —

מיט אלע זינגע אָפגעשטאָרבענע פערל,
זינגע צעריסענע בייטשעלעך מיט

קרעלן

און קוישן פארלאָשענע שטערן...
און גיי ארום אצינדער איבער דער וועלט
מיט א יאם — געזאלצענע טרערן,
און דער צאר שטורעמט און ווייטעקט
אין מיניע שווארצאפלען!

אווי-ווי איז אונדזער יאם?

לופטבאלאָנען

קי ויפט א יוד א לופטבאלאָן —
גרין גראָז דאָס פּוכירל,
דאכט זיך אים, א טאַלעכל
וויגט זיך אפּ א שנירל.

ברענגט ער עס, דאָס טאַלעכל,
צום באבי־יאר צו פירן,
שענקט עס דאָרט זיין אייניקל
און קויפט א נני פּוכירל.

אַט אזוי־אַ פירט דער זיידע
דעם אייניק א מאטאָנע,
אמאָל א וואַלד, אמאָל א פעלד,
די זון מיט דער לעוואָנע.

1945

באבי-יאר

|| אַלט איך אופגעהאנגען דאָס וויגל אף א
באַלדן,
געהוידעט און געהוידעט מיין יונגעלע
מיין יאַנקל,
איז די שטוב אנטרונגען מיטן פלאם און
פֿייער,
ווי זשע זאָל איך הוידען מיין יונגעלע
מיין טייערס?

מיט דערנער און מיט קראַפּעווע
פארוואקסן זינגען סטעזשקעס,
פון שטילע, ווייסע טויבן —
געוואָרן האַלעוועשקעס...

וואַלט איך אופגעהאנגען דאָס וויגל אף
א ביימל,
געהוידעט און געהוידעט מיין יונגעלע
מיין שליימל —
איז מיר ניט געבליבן קיין פאָדעם פון
קיין ציד,
איז מיר ניט געבליבן קיין בענדל פון
קיין שיד.

קיין צווייגל ניט, קיין בלעטל...
פון דעם דעמב דעם הוילן

געבליבן איז א בערגעלע
טליענדיקע קוילן...

וואָלט איך אָפּגעשוירן די צעפּ מיניע די
לאנגע

און אף זיי דאָס וויגעלע, דאָס ווינגל
אופגעהאנגען,

ווייס איך ניט, וווּ זינען זיי,
די ביינדעלעך, אצינדער,

די ביינדעלעך די טייערע פון ביידע מיניע
קינדער.

העלפט מיר, מאמעס, העלפט מיר
אויסקלאָגן מיין ניגן!

העלפט מיר, מאמעס, העלפט מיר
דעם באבייאר פארוויגן!

1954 — 1953

א כאלעם

ער טאָג איז געווען פּיאָלעט.
דער הימל ווי לייסקעס פון א פיש.
אין דעם אָרן פון שטילקניט,
אף אקסל פון לייצים
איז צו יענער־וועלט געשווומען
דער קיניג ליר.
עס האָבן ניט געבליפעט קיין פלייטן,
עס האָט ניט געזשומזשעט דאָס מעש,
נאָר אין די גלעקעלעך פארבאָרגן,
אין מיצן אף די קעפ פון פּאָיאַצן
האָבן טרערן געקלימפּערט:
דין־דין...
דין־דין...
ארום האָט שעמערירט
א וועלט מיט פּאָיאַצן;
די אויגן פּאָרגאַנגען אין ווייטעק,
די ליפן צעצויגן איבער דעם גאַנצן פּאָנעם
מיט אן אָנגעמאָלטן,
פּאָרגליווערטן געלעכטער.
נאָר אין די גלעקעלעך פארבאָרגן,
אין מיצן אף די קעפ פון פּאָיאַצן
האָבן טרערן געקלימפּערט:
דין־דין...
דין־דין...

און דער קיניג ליר איז געשוואומען,
א באפרייטער שוין פונעם לעבן,
אף אקסל פון לייצים-נאָסים,
וואָס טרעטן אף שפיץ פון די פינגער
און טאפן די ערד אונטער זיך...
עס האָבן ניט געבליפעט קיין פלייטן,
עס האָט ניט געזשומזשעט דאָס מעש, —
נאָר אף איינעם א מאַכיקן דעכל,
צו וועלכן ס'האָט זיך אדורכגעריסן
א זוניקער שטראַל,
איז אזוי ווי מיט רויך פונעם קוימען
אויסגעוואקסן א ליכטיקער זאָקן,
מיט גראָווע, צעשויבערמע פאטלעם,
וואָס האָט אף א קינדעריש פידעלע
נאָכגעשפילט א כאַלעם:
דין־דין.
דין־דין.

דאָס וויגעלע

|| יגט זיך דאָס וויגעלע
הין און צוריק,
ניטאָ אינעם וויגל
דער מאמעניוס גליק,
ניטאָ אינעם וויגל
דער מאמעניוס פרייד, —
וויגט זיך דאָס וויגעלע
לידיקערהייט.
און ציגעניר-מיגעניו,
ציגעניר-גרוי,
האלט אינעם מויל
א פארבלוטקטע שטרוי.

1942

פון יענער זייט כאַלעם

איך בעט בא דעם שיפער:
כאַטש כ'מען דיר ניט צאָלן,
שיף מיך אריבער
אף יענער זייט כאַלעם!

פון דעם, וואָס כ'וועל דאָרטן
דערזען און דערהערן,
וועל איך שוין גרויער
מיסטאמע ניט ווערן.

איך וועל דאָרטן קלייבן
בא שאַטנס פון מענטשן
די אָפּשניצלעך כילעוו
פון ליכט ניט דערבענטשטע,

און אויסקנעטן וועל איך
א ליכט — ווי א סאַסנע...
איד, שיע בען שיע,
פון שטעטעלע קראַסנע,

וועל טראַגן די סאַסנע, איך
מיט מיינע שלאפע פיס,
צום אויפערער ליכטער
אזש קיין פאריז,

און אַנצײַנדן ס'ליכט
ווי א הייליקן ייִזקער
פאר וואַרשעווער, ווילנער,
קיעווער און מינסקער...

זאָל טריפן פון דאָרטן,
פון הייך, פונעם טורעם,
דאָס ליכט, וואָס איך טראָג
אזש פון יענער זײַט כאַלעם.

1958

דער זיידע

למטער זיידע, גראָווער ליין,
וואָס ציט עס דיך אין וואַלד אַרניין?

טיפּע טיניכן שטראַַמיק פּליסן,
אַלע בריקן — אופּגעריסן,

אַלע שיפּער — אומגעבראַכט
און עס הענגט אַ שווערע נאַכט!..

שטעלט דער זיידע זיך שוין אָפּ,
הייבט דער זיידע אַה דעם קאַפּ:

— נאַריש יונגל, גרינער זוים,
צוויי מאָל האַקט מען ניט קיין בוים!..

1959

א הויכער בוים, א שיינער בוים,
א שטארקער בוים!

ל. לעווינט

כאָטש מע האָט א האַלבע וועלט
מיט מיין בלוט פאַרנאָסן,
הונדערט מאָל געהאַרנעט מיך
און טויזנט מאָל געשאָסן —
דאָך האָט ניט גענומען מיך
קיין פֿינער און קיין שווערד
און אָט-אָ, ווי איר זעט מיך,
וואַקס איך אַף דער ערד —
א הויכער בוים,
א שיינער בוים,
א שטארקער בוים!

כאָטש מע האָט צעהאַקט באַ מיר
אַף שפּענדעלעך די צווייגן,
פאַרברענט זיי אפּן ווינט, עס זאָל
קיין זשמעניע אש ניט בלייבן, —
צוויטשערן מיר היינט פּייגעלעך
„גוטמאַרגן“ אינדערפרי...
און אָט-אָ, ווי איר זעט מיך,
לעב איך און איך בליי —
א הויכער בוים,
א שיינער בוים,
א שטארקער בוים!

כאַטש מע האָט ניט איין מאָל שוין
די הויט פון מיר געשוּנדן,
דעם מאַרץ פון מיר אויסגעזויגן,
געלאָזט אין הוילע ווּנדן, —
נאָר אויסקאַרטשען די וואַרצלען מיר
האַט קיינער ניט געקענט.
און אַטאָ, ווי איר זעט מיר,
לעב איך אף דער וועלט —
א הויכער בוים,
א שיינער בוים,
א שטאַרקער בוים!

1955

ווען איך זאל זיין דער גאר-גאר-גאר...

ען איך זאל זיין דער גאר-גאר-גאר,
דאָס אייבערשטע פון שטייט,
וואָס וואָלט איך, אוי, וואָס וואָלט איך
באפוילן און געהויסן?..

באפוילן וואָלט איך גאר אזוי:
עס זאלן ניט סקרופען קיין טירן,
מע זאל זיי דרין מאַל א מעסלעם
מיט איילבערט-בוימל שמירן.

שוסטער זאלן טאָג און נאכט
ווייכע שטעקשיך נייען,
מע זאל קיין מינדסטן שאַרף ניט הערן,
ווען מענטשן ערגעץ גייען.

געכאסמעט וואָלט איך א פאפיר
און געגעבן צו וויסן פון דעם,
אז אופוועקן א פיצעלע קינד
איז נאָך ערגער פון כילעל-האשעם.

זעט נאָר, זעט, ווי בערעלע
שמייכלט פונעם כאַלעם —
ס'איז א ווייניג-קלאַר ציגעלע
פון ווינגלאנד געקומען...
וואקסן ארום בערעלען
באָקסערלעך און פיגור,

און א געקרוינטע פאווע
וויגט זיך אף די צווייגן...
ווען איך זאל זיין דער גאר-גאר-גאר,
דאָס אייבערשטע פון שטייכל,
וואָס וואָלט איך, אוי, וואָס וואָלט איך
באפוילן און געהייסן?..

באפוילן וואָלט איך גאר אזוי —
מע זאל זיך קיין רעגע ניט זאמען,
ניט זשאלעווען קיין בארג מיט האַלץ
און אופוידן דרני יאמען,

און אויסבאָדן, און אויספארען
די וועלט מיט אירע ביינער,
און אָפּשערן די ברודיקע נעגל,
די וועלט זאל ווערן ריינער...

און דער, וואָס וועט ניט פאַלגן מיך,
וועט ווערן מיט כיירעם באשטראַפּט!
שטילער, שטילער, שטילער זאל זיין,
ווייל בערעלע שלאָפּט.

זעט נאָר, זעט, ווי בערעלע
שמייכלט פונעם כאַלעם —
ס'איז א ווייסיקלאָר ציגעלע
פון ווינגלאַנד געקומען...

וואקסן ארום בערעלען
באָקסערלעך און פינגן,
און א געקרוינטע פאווע
וויגט זיך אף די צווייגן...

די פערטע
בטראונע

בלעטער

ווי שיין,
ווי שארף,
ווי דראָענדיק
זינען פארשפיצט צו די הימלען
די קנאָספּן די גרינע;
ווי נאָך ניט צעעפנטע,
פארקרעמפעוועטע
קינדערישע פּוּיסטעלעך,
גיבן זיי צו וויסן:
אלץ איז אונדזערס!
אלץ!

ווי שיין,
ווי שטיל,
ווי עמעסדיק
עס שטארבן די בלעטער;
ווי דלאָניעס פארגעלטע,
ווי אָפענע הענט —
בא דעם, וואָס קלניבט זיך
פארלאָזן די וועלט
און ווּניזט איר:
כ'האַב גאַרניט גענומען!
גאַרניט!

1965

ניי מיר אוף א גרינע עלטער

טויערער שניידער,
כ'בין געקומען דיר בעטן —
אָט האָב איך געבראכט דיר
א קאַשעק מיט בלעטער, —

איז זיי זיך מאטרניעך,
לייג ניט אָפּ אַף שפעטער
און ניי מיר אוף
א גרינע עלטער...

וועלן מיינען די פייגל —
ס'איז א בויס אויסגעוואקסן,
און בויען זיך נעסטן
בא מיר אף די אקסל,

זיין וועט א סטעזשקע
צו מיר אויסגעטראָטן
און וויגן א וויגל
מע וועט אין מיין שאַטן.

1965

ווייזט אויסעט, פון גליק...

Tאָם ליכט האָט געברענט —
געברענט און געוויינט,
געלויכט
און געשיינט...

ווייזט אויסעט, פון גליק, —
וואָס מע האָט עם אָנגעצונדן.

האָבן טרערן געטריפט
און פארנליווערט געוואָרן
ווי פראָסטיקע קווייטן,
ווי פארקישעפטע שלעסער
פון א ווונדערלעכער מייסע...

אינדערפרי
האָט אן אָרעמע קאלע
מיט ווארעמע פינגער
אויסגעקנאָטן
פון די פראָסטיקע קווייטן,
פון די פארקישעפטע שלעסער
א לעבעדיק צווייגל —
צוגעשפיליעט
צו איר קאלע-שלייער

און זיך צעשניגט —
און זיך צעווייגט...

וויזט אויסעט, פון גליק,
וואָס דארף נאָך,
וואָס וועט נאָך
מעקויעס ווערן!..

1965

מינע ליכטער

וונט-צינט
האָב איך זיך דערוויסט
א ניס —
און שוין ניט געקאָנט אנשלאָפן ווערן...
אָנגעקלאַפט באלד
צו מיין האַרץ אין לאָדן:
זאָג מיר, כ'בעט דיך,
ס'איז עמעס?
כ'האָב א פּריינט צו זיך פארבעטן,
און ער האָט מיך באַנאוועט!
צוגערויבט באַ מיר
מינע לעצטע פּאָר ליכטער?

ס'איז עמעס!
האָט געטיאָקעט מיין האַרץ,
ס'איז עמעס!
גענאוועט —
און איך האָב געמאכט זיך
ניט הערנדיק,
ווייל ער
באדארף זיי בילכער,
די לעצטע פּאָר ליכטער,
די שיין פון די ליכטער...

ווניל בא אים איו,
ניט דאָ געדאכט,
געשטאָרבן
זיין לעצטע האָפענונג.

1965

רויטער ווייזן

רויטער ווייזן, זיסער ווייזן,
איז דאך טאקע גוט —
איין כיסאָרן האָט ער נאָר —
ער דערמאָנט מיר בלוט.

נעם אים צו און פרעג מיך ניט
קיין איבעריקע מינסעס,
נעם אים צו און שטעל אוועק
דאָס פלעשל ווייזן דאָס ווייסע.

ווייסער ווייזן, שטארקער ווייזן —
וואָס איז דאָ צו קלערן...
איין כיסאָרן האָט ער נאָר —
ער דערמאָנט מיר טרערן.

נעם אים צו און פאָלג א גאנג,
אויב דו ווילסט מיר דינען,
טו א שפרונג און ברענג אריין
א קופל ביר מיט פינע.

שוימיק ביר — קאלטער ביר...
גיי ניט, כ'האָב א טיינע —
די פינע קאָן דערמאָנען מיר
די סיווע פאטלעס מיינע.

1966

די שיינהײט

עשניצט האָט א מיַסמער,
געטאַקט פון א שטיין
א ווונדער, א קישעף —
די שיינהײט אליין.

געטאַקט ווי א נאקעט,
א דורכזיכטיק לאַגל
און לאנג זיך געשפיגלט
אין יעדן איר נאָגל.

און שוין אף דער עלטער,
גראָוו און געבויגן,
דערשליפן האָט ער
אירע לויטערע אויגן...

די שיינהײט האָט אופגעלעבט
פלוצעם דערשראָקן —
פרעמד און פארכידעשט
געקוקט אפן זאַקן,

א בליץ געטאָן —
שײן, ווי דער כאַלעם אליין,
און נעלעם געוואָרן
צוריק אינעם שטיין.

פליגל

וואָלט איך, מיין אויצער,
געפאָרן צו דיר —
וואַקסן אין וואַלד נאָך
די רעדער די פיר.

וואָלט איך געמאכט זיך
א שיפל — א טרוים —
האָב איך געשווירן
ניט האַסן דעם בוים.

וואָלט איך געפלוּיגן
צו דיר, ווי א פּויל —
האָב איך איין־איינציקן
פליגל דערוויל.

נאָר פילן איך פיל שוין,
דאכט זיך מיר, קלאָר —
ווי עס וואַקסט אף מיין פלייצע
צום פליגל די פאָר.

1948

עטעלע

Nויסטרוימען וועל איך
א ווונדערלעך שמעטעלע
און וועל דאָרט באזעצן
מיין כאַלעם, מיין עטעלע.

זאָל זי, פארפּוּצט
און פארפּלאַכטן די צעפּ,
שפּילן אין פּילקע
דערווייל אַף די טרעפּ.

ביז אַנקלאַפּן וועל איך
טוק-טוק אין דער טיר
און ברענגען אין יאָנדטאש
א כיינפּינטל איר,

אזא, וואָס זאָל ווערט זיין
א דריטל מעדינע,
דעם סטעפּ בעסאראבער
און גאַנץ בוקאווינע,

די וואַלדישע נעסטן,
די קילקייט פון גראָז,
דעם סאָד פון מיין האַרצן
און נאָך עפעס וואָס.

1966

קעדיִי

ח. לאנדמאן

א יענער — א שנירל
פון פערל די ציין,
כא דער — אף די באקן
צוויי גריבעלעך כײַן.

שטארבט, כעוורע, שטארבט,
ניטאָ וואָס צו קלערן —
קעדיִי אין די גריבלעך
באגראָבן צו ווערן.

1965

טיפ-טאָפּ

ט יפֿ-טאָפּ, גייט און קויפט
א בריטשקעלע פון אייזן,
זעצט אייך אה און קומט צו מיר,
וועל איך אייך עפעס ווייזן:

אף די ווייטע מיניע ווענט
וועלן שווימען שוואנען,
שפרינגען וועלן וועווריקעס
אף די שלאנקע טאנען,

אף מיין סטעליע אין דער הייד
וועלן וואקסן קווייטן,
און א פאָרל ציגעלעך
שפילן אף די פלייטן.

טאנצן וועט א מאלפעלע
אף דעם העלפאנדרם רוקן,
און א לעץ מיט גלעקעלעך
וועט פאר אייך זיך בוקן.

וועט איר שוין מיסטאמע שרײַען
בראוואָ! בראוואָ-ביס...
מיר, דעם קונצנמאכער,
דעם לעץ רעב שיקע דריז.

נאָר מיין מאמע שווינגן וועט,
מיין טיבעלע מיין שוואכס,
און מיט א גאָלדן פּעדעמל
צירעווען מיין הארץ.

1965

אינדרניען

חיר האָבן געהוּליעט אינדרניען,
געוואָלט זיך פון אומעט באַפּרניען,
פון גאַרניט געוואָלט דעמלט קלערן,
געהוּליעט מעשוגע צו ווערן...
צעטרויסלט די בערג און צעהוּדעט די
טאַלן, —
נאָר, ברידער, מע דארף דאָך באַצאָלן!
האַט דער הימל באַצאָלט מיט באַנינען,
דער יאם — מיט די שענסטע בורשטינען,
און איך — מיט געזאלצענע טרערן
פאַר אַ ביסל מעשוגע צו ווערן.

1966

אַט-אַט

עטעלע מעלאמוד

טראָט וועלן קומען
די זילבערנע פרעסט,
וועט בלייבן מיין הארץ
ווי א לידיקע נעסט.

און אויסקוקן וועל איך
מיסטאמע די אויגן,
ביז קומען צוריק וועט
צו פליען מיין פויגל

און לייגן, ווי שטענדיק,
אין א זומער-טאָג העלן
די עטלעכע בלויע
און ווארעמע קרעלן,

וואָס פעלן מיר אויס
צו פארגאנגען דאָס שנירל,
כ'זאָל קאָנען מיט ליבע
דיין טמימעס באצירן.

1967

הינט

הינט וויל איך זיין ווי א שארף אָטשערעטל,
הינט וויל איך זיין ווי א ציטעריק בלעטל,
הינט וויל איך וויינען און הינט וויל
איך לאכן,
הינט וויל איך שענקען מיין אקסל דעם
שוואכן,
הינט וויל איך זאָרגן און הינט וויל
איך שפּאַסן,
הינט וויל איך ליבן און הינט וויל איך
האַסן,
געוויינען א קאָן און פארשפילן א קאָן,
הינט וויל איך טאָן, וואָס הינט דארף
מען טאָן.

1960

צווישן נאכט און גאנצפרי

ניד בין נאך ניט דארט, נאך איך בין
שוין ניט הי —
איך שטיי אף א בריק צווישן נאכט און
גאנצפרי.

איך בין נאך ניט אלט, און איך בין
שוין ניט יונג —
נאך עם לעבט נאך אין פריסעק
פארטייעט א פונק.

ווי לאנג נאך אף דער־וועלט, איז גלייב איך
און האף
דעם פורימשפיל מינעם דערשפילן ביז סוף.

1967

הארבסט

וין דער פויגל אוועקגעפלויגן,
דער וואלד אין גינגאלד וויקט,
נאָר א פּעדערל א פּארלאָרנעם
אינדערלופטן הענגט

שטילער, שטילער פון א כאַלעם,
פון א זיסן שלאָף,
אַטאַט פאלט עס צו דער נידער,
אַטאַ פליט עס און.

אוי, דו פּעדער, ווייסער פּעדער,
ווי דער קלאָרער טאָג,
וועמען זוכסטו, נאָך וועמען בענקסטו?
זאָג מיר, פּעדער, זאָג!

שווינגט דאָס פּעדערל און ס'פלאַטערט —
וואָס זאָל עס מיר זאָגן? ..
סינוויסיני דעם פויגלעם פליגל
וועט עס ניט דעריאָגן.

1965

א רעגנדל

ייען גייט א רעגנדל,
קלאפט עס אין די דעכער,
שמעל אוועק א ליכט אין שויב
און אפן טיש א בעכער.

עפשער בענקט אן עלנטער
נאך א ביסל שיין,
עפשער לעכצט א וואנדערער
נאך א טראָפן וויין.

ייען גייט א רעגנדל,
קלאפט עס אין די דעכער,
שמעל אוועק א ליכט אין שויב
און אפן טיש א בעכער.

1954

די ערשטע סטרונוע

|| ען א מענטש האָט צום ערשטן מאָל
דערזען דעם רעגנבויגן,
איז ער אוועק אין וואַלד
און אויסגעשניצט א פּיילנבויגן.

ווען דער מענטש האָט אין א הירשעלע
געצילט,
וואָס ניט געווען איז נאָך אנטוויינט,
האָט ער אנטדעקט די ערשטע סטרונוע —
דאָס אָנגעצויגן שטריקל האָט געוויינט...

1966

א לויב צו דיר, לעבן

פאר דעם שוין אליון
א לויב צו דיר, לעבן,
וואָס דו האָסט א העמד
ניט פארנעסן מיר געבן,

און טאָמער איך פלעג עס
צעפליקן, צעשינדן,
איז נאָר צוליב יענעמס
א ווונד צו פארבינדן.

1965

מיין ווילן

חויד איצט,
אף דער עלטער,
מיין ווילן
דער גרעסטער —
א שפרונג מאן
און לויפן
פארויס
דעם אַרקעסטער.

1966

א דאנק

דאנק פאר יעדן
פרישן קווייטל,
פאר יעדער צווייג
מיט ווייניג-צווייט.

א דאנק דערפאר,
וואָס קראַפֿעווע
האַט טויזנט מאָל
מיך אָפֿגעברייט...

1965

באהעלטערלעך

חיר האָבן זיך געשפילט אין באהעלטערלעך:

איד,
אנקע די בלוי-אויגיקע,
ריווע,
יאָסיע און סאַסיע
און פעטיע דער קורנאַסע.
כ'האָב זיך באהאלטן אונטער א בוים,
פארטייעט געשטאנען —
געווארט, מע זאָל מיך געפינען...

נאָר אָט זיינען פארבייגעלאָפן
ריווע,
יאָסיע,
סאַסיע,
אנקע די בלוי-אויגיקע
און פעטיע דער קורנאַסע,
דורכגעלאָפן און גלייך אנטרונען...
פונדערווייטנס האָבן זיך געטראָגן
זייערע פריילעכע קוילעס,
זייער טופען,
זייער שפרינגען, —
זיי האָבן מיך, אפאָנעם,
פארגעסן צו געפינען...
אָט אזוי

בין איך אָפּגעשטאנען
 דעם גאַנצן לאנגן זומער,
 מיר האָבן דאָך געשפּילט אין באהעלטערלעך
 און זיי האָבן דאָך געראַרפט מיך געפינען!..
 פונדערווייטן האָבן זיך געטראָגן
 זייערע פּריילעכע קוילעס;
 דאָס איז אַנקע די בלו־אויגיקע,
 דאָס איז ריווע,
 דאָס איז יאָסיע,
 דאָס איז סאָסיע,
 און אַט איז פעטיע דער קורנאָסע,
 דאכט זיך, לעבן מיין באהעלטעניש,
 לעבן מיין בוים...
 אַט זינען זיי געווען
 און ווידער פארבני —
 אפּאַנעם, פאַרגעסן
 מיך זוכן און געפינען...

בלעטער געלע האָבן זיך געשאָטן,
 דער ווינטער האָט מיר א קוטשמע אָנגעטאָן —
 בין איך מיד געוואָרן,
 זיך צוגעלייגט
 און זיך אינגעדעקט
 מיט א ווארעם בערגל ערד...
 נאָר איינמאָל,
 וועסנע־ציַיט,
 האָט מיין דרעמל צערודערט
 א צוויטשערני פון פייגל,
 פון יונגעלעך און מיידעלעך, —
 פון אַנקע דער בלו־אויגיקער,

פון ריווע,
יאָסיע,
סאַסיע,
פון פעטיע דעם קורנאַסן —
דאכט זיך, ווייט,
דאכט זיך, נאָ'נט
און דאכט זיך, טאקע לעבן מיר...
זיי לייגן מיר אוועק צופוסנס
יעדער זיין בינטל
שנייד-בלומען —
פרישע,
ערשט געבוירענע...
* * * * *
סאַפּקאַלסאַף
האַבן זיי מיך געפונען.

קריבן
פיינטערקאנד
מזינע
פיינטער

(1968—1958)

זיבן טינטערלעך

|| אָלט א פויגל דורכגעפלוין,
שיק איך אים צום רעגנבויגן:

פויגל, פויגל,
ברענג נעשווינד
זיבן טינטערלעך
מיט טינט.

וועל איך שרייבן אף פאפיר
יעדעס וואָרט מיט זיין קאָליר.

טינד — מיט בלויען,
זאמד — מיט געלן,
גראַז — מיט גרינעם,
טאָג — מיט העלן.

נאָר דאָס בריוועלע דער מאמען —
פון אלע טינטערלעך צוזאמען.

איך שארף א מעסער

ארפן שארף איך,
שארף דאָס מעסער,
קאָנען זאָל עס
שניידן בעסער
דארע קישקע,
קאָרן ברויט,
מאכן פראקעס,
האקן קרויט.
קאָנען זאָל
צעטיילן ארל
אונדז אן עפל
צי א בארל,
קאָנען זאָל
צעטיילן פיניע
אונדז א קאווען
צי א דיניע.
קאָנען זאָל עס
שניצן,
קריצן,
שאַבן,
גראָבן,
זאָלסט פון דעם
האנאָע האָבן.

קיון אנדער מעסער
שארף איך ניט,
קיון אנדער מעסער
דארף איך ניט!

קומט, קומט, נארעלעך

קומט, קומט, נארעלעך,
זײַט גיט קיין מעפונעקעס,
לאָמיר לויפן, לאָמיר רײסן
גוליעס, בײלן, סיניקעס,
געזאלצענע,
געשמאלצענע,
געבאָדענע,
געצוואָגענע,
געמיימעסטע,
גענעריקטע,
און נאָכאמאָל
געשלאָגענע.
נו, און טאָמער זײַנען זיי
זויערלעך און ביטערלעך,
מאכט מען דען א טאראראם? —
רוקט מען אָן די היטעלעך...
ווי א מענטש אן עלטערער
ווייס איך אף געוויס,
אז זיי ווערן סאָפּאָלסאָף
טאס־נאנידן זײַס.

מײן שפאקטיוול

׳האָב אזא שפאקטיוול
פון קאלערליי מין גלאָז.
וויל אײך — ווערט די סטעליע
געל, און גרין, און ראָז,

מײן זיידנס באָרד די ווייסע
קאָן ווערן ווידער שוואַרץ,
און רויט, ווי טינט אין פלעשל,
דער קאָטער מיט דער קאָז.

ווילט איר — גלייבט מיר,
ווילט איר — ניין,
ווילט איר — נאָט
און קוקט אליין.

מיין שיסעלע

ח יצירקיצע — קאטעניא,
כ'האָב א שיסעלע אזא:

ניט פון איזו, ניט פון בליי,
ניט פון דינעם פאָרצעליי,

כ'האָב אומיסטן אפדערנאכט
מיט דער פיאטע דאָס געמאכט

אף א סטעזשקעלע פון ליים,
ווען געלאָפן כ'בין אהיים.

זאָל פון דעם דער סאָלאָווי
נאָכן זינגען טרינקען טיי.

כ'האב און האָב...

כ'האָב, און האָב, און האָב, און האָב,
כ'האָב אין קעשענע א באָב.

וואָלט איך פארמאָגט אן ערטעלע,
ווי מאכן זיך א גערטעלע,

א טאָרבעלע וואָלקן מיט שטראַלן,
אז א פארעווע רעגן זאָל פאלן,

ווען איך וועל דארפן און וועלן,
מיין נאָרטן זאָל בליען און קוועלן, —

מעגט איר פארקאטשען די פאָלעם
און קומען אף צימעס־פאסאָליעס.

אייסעך-ווייסעך

לוצעם זאָנט די מומע העניע:
טרעפט, וואָס וואַקסט באַ מיר אין זשמעניע?

זיסל זאָנט: „א ניסל!“
שלוּמע זאָנט: „א פלוימל!“
אנשל זאָנט: „א וויינשל!“
ארל זאָנט: „א באַרל!“

— אייסעך-ווייסעך, גייט איך, גייט,
א סאָד איז מומע העניע?
פּרוכטן וואַקסן אַף אַ בוים,
ניט באַ מיר אין זשמעניע!

— מומע העניע, מומע העניע!
וואָס זשע וואַקסט באַ דיר אין זשמעניע?

ליבל זאָנט: „א ציבל!“
דאָבל זאָנט: „א קנאָבל!“
שנייער זאָנט: „א מייער!“
כאַקל: „א קאַבאַקל!“

— אייסעך-ווייסעך, גייט איך, גייט,
א בייט איז מומע העניע?

אזעלכע זאכן זוכט אין גאָרטן,
ניט באַ מיר אין זשמעניע!

— מומע העניע, מומע העניע!
גאָרניט וואַקסט באַ דיר אין זשמעניע!
— אָט איצט האָט איר געטראָפֿן —
גייט און לייגט זיך שלאָפֿן!

פייגל-שפראך

|| אַלט איך קענען —
ניט קיין סאך —
צוויי־דריי ווערטער
פייגל-שפראך.
פיר-פי, לעמאַשעל,
זאָל הייסן —
כ'האַב א קנעפל,
נאט עם אַינד, פייגעלעך,
און גיט מיר
פייגל-מילך
א טעפל!
פייגל-מילך —
איז פייגל-מילך.
אוועק וואָלט
א מעסלעס,
האַב איך שוין
א וואָרעקל
מיט געפרעסטן
קעז.
הייץ איך אויס
דעם אויוון,
גרייט איך צו
א בעקן,
און מאך פאר אַינד

קנישעס —
די פינגער
צו באלעקן,
קנישעס,
וואָס וואָלטן איך
געפלאַטערט
פאר די אויגן,
געצוויטשערט
אף די דראַטן,
פון בוים צו בוים
געפלוּיגן,
גענעכטיקט אפן דאך...
לערן איך
און לערן
און קען נאָך ניט
די שפראך!

אָדער-אָדער

דער-אָדער
אדעראבע,
אויב מיין באבע
איז א באבע —
וואָס זשע
טראַגט זי
פאָגאַנעס א פאָר?
וואָס זשע
רופט מען זי
כאווער מאיאָר?
אָדער-אָדער
אדעראבע,
אויב מיין באבע
איז א באבע —
ווי זשע זינגען
אירע ברילן?
אירע פירעלעך
מיט פילן?
אירע שפּיזעלעך
פון שטאַל?
אירע קניפּלעכלעך
מיט וואָל?
אָדער-אָדער
אדעראבע,

אויב מיין באבע
איז א באבע —
וואָלט איך וועלן
וויסן קלאָר:
צי רופן זי באבע,
צי כאווער מאיאָר?

לאַמיר ציילן

ר ערל און שמערל און סאַסי,
זאַרעך און באַרעך און דוואַסי,
לאַמיר אַ צייל טאָן אינינעם —
וויפל פאַרמאָגן מיר שכינינים?
אינעם — אַ הויכן,
אינעם — אַ קליינעם,
אינעם — אַ מעסן,
אינעם — אַ שיינעם,
אינעם — אַ קויטיקן,
אינעם — אַ ריינעם,
אינעם — אַ גאַרנישט,
וואָס ניטאָ צו אים קיין גראַם,
און אינעם — אַ גאַנצן
יאַטאַבידראַם.

דאָס בייגעלע

— יבן בייגל
נאָכאנאנד

וועל איך מאכן
דיר פון זאמד,
אז וועסט געבן מיר א בייס טאָן
פון דיין בייגעלע מיט מאָן —
כ'וועל דיר דאָך מאכן זיבן,
איז וואָס זשע ווערסטו אָן?

— ע! מיין באַכע האָט געוואָרנט,
באהאלט עס, קינד, האָב סייכל, —
אניט וועט דיר פארבלויבן
פונעם בייגעלע דאָס לעכל!

וואס?

ט
אָמער ווילט איר,
קאָן איך שווערן,
אז בא שלוימקען
אפן שטערן,
ווען דער באַכער
האַט געגעסן,
איז א פארפעלע
געזעסן
און עפעס האָט געלויכטן
בא אים אונטער דער נאָז —
נאָר כ'האַב הינט ניט קיין כיישעק
איך אויסצוזאָגן וואָס.

ווען איך זאל זיין א קיניג

|| ען איך זאל מאַנטיק אָדער דינסטיק
ווערן דער מעלעך פון הוידו ביו קוש,
וואָלטן וואַסן אף דער סטעליע
פערעשקעס ווי פּליוש.

געווען וואָלט בא מיר א מיניסטער,
וואָס טיילט אלע קינדער מאראנצו,
א צווייטער — וואָלט געהיט,
מע זאל די פּאַפּאַליקעס שמאלצן.

אראָפּגעקלאַפט וואָלט איך די עפל
בא יאָסי דעם פליכעוואטן,
און זאל ער פרווון א קיניג
שלעפן באם אויער צום טאטן.

געקויפט וואָלט איך טייקעף דער מאמען
פון גאָלד און פון זילבער א שפּילקע,
און אליין וואָלט איך שפּילן אין פּאלאץ
מיט יאנקל צינגער אין פּילקע.

בארל-בארל-בארל-בוץ

בארל-בארל,
בארל-בוץ;
לאמיר ציילן
ביז א טויז.
לאמיר מיינען,
לאמיר קלערן:
בארלעך וואקסן
אפן שטערן.
איינס א טערפסקע,
הארט, ווי שטיון,
איינס — א ביטערס,
פונקט ווי כריין.
איינס געווען וואָלט
א מעכניע,
ווען מע קאָן עס
נאָר צעקניען.
איינס — ווי עסיק,
איינס — ווי הייוון,
איינס — ניטאָ
אף דעם קיין מיייוון.

בארל-בארל,
בארל-בוץ;
עפעס פעלט נאָך
צו דער טויז;

איינס — אין צוקער
אויסגעבאָדן,
איינס — ווי לעקעכלעך
מיט פֿלאָדן,
איינס — ווי האָניק,
איינס — ווי פוטער,
איינס — אזוי ווי
צימעס נומער.
איינס — ווי קאלטער,
זיסער וויין —
בעסער קאָן שוין
גאַרניט זיין!

דאָס וועווריקל

ח בליץ האָט געטאָן
דאָס וועווריקל קוים —
האָט באלד זיך צעפלאַקערט
א בויס נאָך א בויס.

די סרייפּע אלץ גרעסער,
די פלאַמען זיך מערן,
אַט-אַט וועט שוין ברענען
די פעל אף די בערן.

ציטערט באַם וועווריקל
א דערשראָקענע טרער —
ער ווייסט ניט, אז שולדיק
דער האַרבסט — און ניט ער.

דאָס שטעקעלע

ט-מעני,
מעני מיילעכס,
הערט א לידעלע
א פריילעכס.

אני-אני א שטעקעלע!
אני-אני א שטעקעלע!

וואקסן וואקסט עם
אין וויעטנאם,
אין די וועלדער
בא דעם יאם.

אני-אני א שטעקעלע!
אני-אני א שטעקעלע!

די וויעטנאמער
פון דעם מאכן
הונדערט טויזנט
שיינע זאכן.

אני-אני א שטעקעלע!
אני-אני א שטעקעלע!

ס'איז באמבוק
א ווילע זאך:

סני א סמעליע,
סני א דאך,
סני א ווינגל
פאר א קינד,
סני א מינמערל
פאר טינט,
סני א בענקל,
סני א מיש,
סני א קוישל
פאר א פיש,
סני א בענקל
פאר א פריינט,
סני א שמעקן
פאר א פיינט.

אי־איי א שמעקעלע!
אי־איי א שמעקעלע!

אף דער העלפט

זיך און מיין שוועסטערל פריידע
פארמאָגן בעשומפעס א זיידע.
ווי נאָר מיר צעקרויגן זיך ביידע,
שרייט זי, ס'איז אירער דער זיידע.

אפילע די וואָנצעס,
אפילע די בריילן,
אפילע דער שטעקן,
אפילע די פילן,
אפילע די פוישטן
בא אים אף די פיס —
אירם!
אירם!
אירם!

טו איך מיין שוועסטער א כאפ בא דעם צאָפ:
— מיניער דער זיידע, און משעפע זיך אָפ!
מיניער דער זיידע, און פילדער ניט, שווייג!
מיניער דער זיידע, און נא דיר א פּינג!

אפילע דאָס בערדל,
אפילע דאָס טיכל,
אפילע דאָס אלטע,
דאָס לעדערנע ביכל,

אפילע דאָס יאָמטעוודיק
שניפסעלע זינגס —
מינגס!
מינגס!

מינגס!

טוט זי, מיין שוועסטער, א שפרונג ווי א כניע
און הייבט אָן צו טופען און הייבט אָן צו
שרייען:
אַט וועט זי אזוי ווי די לאַקשן מיך בראַקן,
אַט שליינגט זי מיך איין מיט די שייך און
די זאַקן,

וועט ניט פארבלייבן אפילע
מיין רימען,
מיין נאָגל, מיין צאָן
אף א סימען,
און אפילע
קיין האָר ניט —
נאָרניט!
נאָרניט!

נאָרניט!

נאָר דאָ איז מיין זיידע, שוין ניט אף קיין
שפאס,
נעוואָרן אף מיר און מיין שוועסטער אין קאס
און האָט מיט א שטריקל א פראַסטן
אליין אף דער העלפט זיך צעמאַסטן:

אפילע די וואַנצעס,
אפילע די בריילן,
אפילע דעם שטעקן,

אפילע די פילן,
אפילע דאָם בערדל,
אפילע דאָם טיכל,
אפילע דאָם אלטע,
דאָם לעדערנע ביכל,
אפילע דאָם פלעשל
מיט עפעס אַ שמאלץ —
אלץ,
אלץ,
אלץ.

איין העלפט איז דינע, — די צווייטע
איז אירע,
און שאַלעם זאָל ווערן באַ אונדז אין דער
דירע...
לויפט זשע, קונדייסים, אונטערן זוניקן הימל
און שטערט מיר ניט כאפן א דרימל!

איך ווייס ניט

ה'אָב געטראכט, געטראכט
און צוטראכטן ניט געקאָנט,
ווי זאָל איך אהינטאָן
בידע מינע הענט.

האלט איך זיי אין קעשענע
און פיר זיך, ווי עס פאסט —
הער איך, ווי מע שושקעט זיך:
„א לידיקגיוער וואקסט!“

נעם איך עפעס טאָן מיט זיי —
מאָלן אף די ווענט, —
זע איך, ווי מע טײַט אף מיר:
„א קינד מיט פוסטע הענט!“

„דאָס קעצל ריר ניט אָן!“
„פויק ניט אינעם פעסל!“
„טומל ניט און גראנער ניט!“
„קריך ניט, ווי מע דארף ניט!“

אז מע טאָר גאָרניט א ריר טאָן, —
מע לאָזט ניט און מע הייסט ניט, —
איז ווי זאָל איך אהינטאָן
די הענט מינע, — איך ווייס ניט!

נאכעס

חיר האָט געשווירן
דער פעטער נאָכעס,
אז אים האָט געשווירן
די מומע בראַכע,
אז פאר איר האָט זיך געשווירן,
זי געדענקט שוין ניט ווער, —
כאַים-איטשע
צי איטשע-בער,
אז דווירעלע קאָן שוין
פון נעכטן —
די צעפלעך
פארפלעכטן.

מע זאגט

מע זאגט, אז מײן טאטע
די ווערטער וועגט אָפּ.
טראכט איך און טראכט
און דריי מיר מײן קאָפּ:
אויב ס'איז אן עמעס
און ניט קיין געלעכטער,
איז וווּ זשע די וואַנשאַל,
וואָס וועגט זײַנע ווערטער?
און פּלוצעם געכאפט זיך,
צעקניט שוין דעם בײן:
אף די וואַנצעס זיי וועגט ער —
און גיי זאָג, אז נײן!

הענער

יינער פון דעם צווייטן
שענער **N**
די גאלאגאנער
הענער.
זיער שטייען,
זיער גייען,
מאָלע־טאָם
און מאָלע־כײַן.
קעדיג אין קלייט
צו לויפן,
מינט און פען
זיך קויפן,
א קלעקער
אף צו קלעקן,
א מעקער
אף צו מעקן
און ביז דעם מינדסטן
פעדערל
באשרייבן זיי
פאר יעדערן.
אין־און־איינציקס
שטעלט מיך אָפּ —
איך פארשטיי ניט
מיט מיין קאָפּ,

וואס דארפן הענער
די שפארן,
אז זיי קאנען ניט
רייטנדיק פארן?..

הוידע, הוידע, הוידעליי

הוידע, הוידע,
הוידעליי,
מאָרגן באַס אײַך
א מאלײַ.
וועלן ציגעלעך
נעבעמענע
טונקען אים
אין סמעטענע,
און דערנאָך
אינפירן
ארויסגייען
שפאצירן,
מעקען־בעקען
אפן נאם
וועגן דעם
און דיון־דאם.

א מינסע מיט א פערדל

עזאנט האט מיין זיידע:
— זאל קאסטן ווי טייער,
גיי איך און קויף דיר
א פערדל — א פייער!

דער קאפ — ווי געמאקט,
די גריווע — ווי ליני,
אזוינס ווי אזעלכס
וועט דאס פערדעלע זיין!

איך זע, ווי עס שטייט שוין
געזאטלט באם פלויט...
און עפשער נאך קויפן
א ביקסל מיט שרויט?

טאמער גאר ריטסטו
דורך א וואלד צי א וועלדל,
ווי ס'כראפעט רעב בער,
ווי ס'וואַיעט רעב וועלדל —

זיי קאנען דאך, קינד מינס,
דאס פערדל צערניסן
און נאכדעם מיט דיר,
מיט מיין אייניק, פארביסן... —

זאָגן איך, איך וויל נאָך
א הוט מיט א פעדער,
אזא ווי עס טראָגן
די עמעסע יעגער,

א יאנדטאש מיט פראנזן,
א הונט אף א קייט...
מע זאָגט, אז פאראן
אפן מארק אזא קלייט...

שמייכלט דער זיידע
פון אונטער די ברעמען:
— כ'האָב מוירע, כ'וועל אליין
דיך ניט קאָנען דערמענען!

די פלעדערקאץ

חיין מאמע פלעגט זיך ווונדערן:
„געהערט האָט איר א נײַס?
קיין לעכל ניט, קיין שפעלטל ניט —
פונוואנעט זשע די מניז?
—

סײַדן נאָר — פונעם הימל אליין
פאלן זיי אין די טוצן אראָפּ.
גיי איך אום א פריטשמעליעטע,
זיי לעכערן מיר דעם קאָפּ!
—

א קאַרנטייגל כ'וואָלט געוואָלט,
דאָס כניעס גייט מיר אויס —
האָט די לעצטע זשמעניע מעל
אויסגעכאפט א מויז“.

זיך איך שוין און פרעג בא זיך:
וואָס זאָל עס באטייטן?
קיין לעכל ניט, קיין שפעלטל ניט,
א קעצל ווי בא לײַטן, —

און די מניז שפאצירן אום
אפילע אין די טעפלעך,
אפילע אינעם ראנדל
מיט די מילעכדיקע קרעפלעך.

ניט אנדערש — דורכן קוימען
פליען זיי אריין —
אוואדע, ס'איז גאר פלעדערמיניז,
און אנדערש קאן ניט זיין.

וואָס זשע טוט מען, טראכט איך מיר,
סארא אייצע געבן,
פלעדערמיניזלעך זאָלן דער מאמען
ניט אָפּמאמען דאָס לעבן?

און אַט האָב איך, מיט מאזל,
צוגעטראכט א מיטל
(פון פרייד האָט אזש געטענצלט
אף מיין קאָפּ דאָס היטל):

פלעדערווישן האָבן מיר?
— האָבן מיר.
א קעצעלע פארמאָגן מיר?
— פארמאָגן מיר.

וועל איך אים, דעם קעצל,
פלעדער־פליגל צוקלאפן,
וועט עס זיין א פלעדערקאץ
און פלעדערמיניזלעך כאפן.

מיזל-מיזל

צ'י עמעס, צי ניין —
קאָן איד. ניט שווערן,
נאָר מיר האָט דערציילט
אן אלטער לאמטערן,

אז רעב מיזעלע-מיזל
פארמאָנט האָט אין קעשענע
עפשער א דריטהאלבן
גראָשעלעך מעשענע.

פונדעסטוועגן האָט ער
באשטימט פאראכטאָגן
אפילע דעם ווייב
און די קינדער ניט זאָגן,

פארזעצן די שיד
און א באַרוועסער לויפן
זיך טערקישע וואַנצעס
אין סטאמבול צו קויפן.

נאָר סטאמבול איז, נעבעך,
געשטאנען פארשלאָסן —
א טערקישער רעגן
האָט דאָרטן געגאָסן.

דעם ווינטעלעס שפילעכלעך

פאראנען א ווינטעלע — גרינג און לינד,
שפילעכלעך האָט עם אזוי ווי א קינד.
אף איינעם א נעםל — א סקריפ פון א טיר,
אף איינער א סטעזשקע — א שטיקל פאפיר,
אף איינעם א וואָגן — א זאנג פון די גארבן,
בא איינעם א מענטשן — א לאָך אינעם ארבל,
אף איינעם א שטריקל — קינדערשע זאַקן,
בא איינעם א מידל — צעשויערטע לאָקן...
ליב האָט עם וועקן די ריטשקע פון דרימל,
אינינעם מיט שוועלבעלעך פליען צום הימל.

פון וואָס זײַנען קאלוימעס געמאכט

פון וואָס זײַנען קאלוימעס געמאכט,
די גוטע קאלוימעס באַנאכט? —
פון רויפן, קנעפלעך און שמריקלעך,
פון לאַשעקלעך, טויבן און ביקלעך,
פון פריילעכע, זוניקע העזעלעך,
טעצעלעך, קלעצעלעך, גלעזעלעך,
פון די סוידעספולע מיניסלעך דער באַבעס
און פון וואַרעמע פינגער דער מאַמעס...
פון וואָס זײַנען קאלוימעס געמאכט,
די שלעכטע קאלוימעס באַנאכט? —
כ'וויל אײַך ניט, טײַערע, שרעקן
און וועל זיי אף שטענדיק פאַרמעקן.

די גרינע שניידערלעך

רוטעלען

ענדן און קאמשקעס, שאף און רינדער,
קאץ און מויז און קליינע קינדער,

ליאלקעס, העזעלעך און בערן
מוזן באלד אנשלאָפן ווערן,

ניט גערירט זיך פונעם אָרט,
ווייל די שיינע וועסנע פאָרט!

אין א קארעטע א ווינער,
אין א קארעטע א גרינער,

מיט די בעסטע אף דער ערד
אינגעשפאנטע זעקס פאָר פערד,

מיט צילינדערס אף די קעפ,
גרינע סטענגעס אין די צעפ,

מיט קאמאשן אף די פיס,
אופגענייט פון ווייסן פליס,

פליען זיי, באדעקט מיט פינע,
צו די שניידערלעך די גרינע,

וואָס מיט סמיטשעקלעך, מיט נעדעלעך, —
אהער־אהין אף פּעדעמלעך —

פּידלען אויס דאָס גרינע קלייד
אין דער פינצטער שטילערהייט...

שלאָפּט זשע, שלאָפּט געזונטערהייט!
ווייל די וועסנע מעסט דאָס קלייד —

אקוראט אזיינער צען
וועט איר זי אין כאַלעם זען.

א גוטע נאכט

נגעשפילט זיך,
אָנגעלאָפּן,
דארף א קינד
זיך לייגן שלאָפּן.
יעדער בלעטעלע
דאָס מינדסטע
וואַשט און צוואַגט זיך
אינדערפינצטער.
טאָר קיין ווינטעלע
ניט ווינטלען,
טאָר קיין פינטעלע
ניט פינטלען.
קיינער, קיינער
טאָר ניט שטערן
אונדזער וועלט
נאָך שענער ווערן.
אָנגעשפילט זיך,
אָנגעלאַכט,
שלאָף געזונט,
א גוטע נאכט!

אינהאלט

זײַט

„כאַטש שוואכער און שוואכער עס ווערן די אויגן...“ . 5

א י ך , מ ע נ ט ש ן

9	איך, מענטשן
11	ניט איך וויין און ניט איך לאך
12	מינע קוויטן
14	דער לערער
15	יוגנט
16	דער ערשטער שניי
17	שטיל, שטיל, שטיל
19	מענטשן דערציילן
21	צו מיין קינד
23	מיין שענסטע ליד
25	מיין קאָפּ איז גרוי...
27	באם סאמע דניעפער
29	טיק־טאק, טיק־טאק
30	הארבסט
31	כיואַל מערער ניט וועלן

32	גיט שוין זשע קינע?..
33	א טראַלאַליי
35	א ניגנדל
37	גיט אזוי דער בול-בול-בול...
39	ציגינער
40	באם דאָקטער
42	מע זאָגט
43	גיי איך, זע איך...
45	די קלוגע סוועטאָפּאָרן
46	די אונטערשטע שורע
49	א צאצקע אף רעסאָרן

בא דער גרענעץ

53	דער ערשטער
55	רײַטנדיק אף מיין פערד
57	א ליבע אין וואלד
58	א בריוועלע דער מאמען
59	דער מילנער
61	א נאָדל
63	מיין כאווערטע מייע
64	ערגעץ ווייט וואלגערט זיך...
66	זעקס לידער צו מיין פריינט שארל
66	גוטמאָרגן!
67	מושקעטערן
68	איך ווארט אף א קארטל
70	אַרעוואַר
71	לאַמיר זיך שווערן
72	כאַליצע

פאָלקס טימלעך

75	מײַן פעטער פלעגט זאָגן...
77	וואָס ס׳שטעקט אינעם טאָג
79	די וועלט זאָגט א ווערטל
81	לויף צו דער מאמען
83	מײַן זיידע דערציילט
84	מעסיע נישט־געשטויגן
85	א מאָנאַטאָג פון א באַנדער
87	א בוידעם מיט באַרלעך — א נעכטיקער טאָג
89	עפשער יא און עפשער ניין
92	פופיק און קישקע
94	וואָס איז בעסער
96	קיצי־מיצי
98	דאָס אייזל און די בין
100	ווער לעבן וואָס דרייט זיך
101	גוטע רעפּועס
102	וועמען וואָס עס דאכט זיך
103	ווער וואָס עס מאַלט
104	ווער וואָס עס לאַזט
105	וויאזוי די קראַ איז געוואָרן שוואַרץ
106	פארוואָס שרייט די קוקאווקע „קוקו“
107	דאָס אלטע פּערד
108	א וויגליד זיך אליין
109	דאָס קניי־עכל וואָל

פ׳ה נקבר

121	שטיקעלעך גלאַז
123	דעם פידעלעס נעשאַמע
125	יודע־לייב

126	דרײַ בימער
128	האַצמאך איז א בלינדער
130	צווישן סטרוזשקעס
132	אוי, ווי עס שרײַען די מעוועס!
134	לופטבאל־אַנען
135	באבי־יאר
137	א כאַלעם
139	דאָס וויגעלע
140	פון יענער זײַט כאַלעם
142	דער זידע
143	א הויכער בוים, א שיינער בוים, א שטארקער בוים!
145	ווען איך זאָל זײַן דער גאַר־גאַר־גאַר...

די פערטע סטרווע

149	בלעטער
150	גיי מיר אוף א גרינע עלטער
151	ווייזט אויסעט, פון גליק...
153	מײַנע לײַכטער
155	רויטער וויין
156	די שײַנהײַט
157	פליגל
158	עטעלע
159	קעדי
160	טיפֿטאַפּ
162	אינדרײַען
163	אַט־אַט
164	הײַנט
165	צווישן נאכט און גאנצפרי

166	הארבסט
167	א רעגנדל
168	די ערשטע סטרוגע
169	א לויב צו דיר, לעבן
170	מיין ווילן
171	א דאנק
172	באהעלטערלעך

זיבן טינטערלעך מיט טינט

177	זיבן טינטערלעך
178	איך שארף א מעסער
180	קומט, קומט, נארעלעך
181	מיין שפאקטיוול
182	מיין שיסעלע
183	כ'האב און האב...
184	אייסעך-ווייסעך
186	פייגל-שפראך
188	אדער-אדער
190	לאַמיר ציילן
191	דאָס בייגעלע
192	וואָס?
193	ווען איך זאָל זיין א קיניג
194	בארל-בארל-בארל-בוך
196	דאָס וועוויקל
197	דאָס שטעקעלע
199	אף דער העלפט
202	איך ווייס ניט
203	נאכעס
204	מע זאָגט

205	הענער
207	הוידע, הוידע, הוידעליי
208	א מייסע מיט א פערדל
210	די פלעדערקאץ
212	מיזל-מיזל
213	דעם ווינטעלעס שפילעכלעך
214	פון וואָס זיינען כאלוימעס געמאכט
215	די גרינע שניידערלעך
217	א גוטע נאכט

Овсей Овсеевич ДРИЗ

ЧЕТВЕРТАЯ СТРУНА

(на еврейском языке)

М. «Советский писатель», 1969, 224 стр. Тем. план вып. 1968 г. № 284.

Художник *С. Б. Телингатер*, Редактор *Л. И. Левин*.
Худож. редактор *Е. Ф. Капустин*. Техн. редактор
А. М. Токер. Корректор *А. Б. Стрельник*. Сдано в набор
13/V 1968 г. Подписано к печати 18/XII 1968 г. А-10850.
Бумага 70×90¹/₃₂. № 1. Печ. л. 7(8,19). Уч.-изд. л. 5,20.
Тираж 4000 экз. Зак. 378. Цена 71 коп. Издательство
«Советский писатель», Москва К-9, Б. Гнезниковский
пер., 10.

Московская типография № 7 Главполиграфпрома
Комитета по печати при Совете Министров СССР
пер. Аксакова, 13

